

**UNIVERSITATEA „PETRU MAIOR”, TÂRGU-MUREȘ
FACULTATEA DE ȘTIINȚE ȘI LITERE
ȘCOALA DOCTORALĂ DE STUDII LITERARE**

**SANDALELE LUI EMPEDOCLE.
ANATOMIA MUTAȚIILOR PO(I)ETICE
POSTCOMUNISTE**

REZUMAT

**CONDUCĂTOR ȘTIINȚIFIC:
Prof. univ. dr. Al. CISTELECAN**

**DOCTORAND:
Alina Rita CHIRIBUȚĂ**

Târgu-Mureș

2012

Sandalele lui Empedocle. Anatomia mutațiilor po(i)etice postcomuniste

Cuprins

Argument

Partea întâi

Cap. I. Structuri europene: sfâșierea „cortinei de fier” și hipertrofierea imaginarului liric. Actul poetic postcomunist în context est-etic

Cap. II. Preliminarii teoretice. Desemantizare și resemantizare, nomenclatură, ierarhizare

Cap. III. Reificarea postmodernismului românesc. Climaxul și degenerescenta optzecismului. Textualism versus expresionism. Social, umoral, mefiență, biografic, autenticitate, frondă. Paradoxul libertar

Partea a doua

Cap. I. Elongații optzeciste

Cap. II. Autenticitate și ruptură

1. Metafizicul grotesc și tragicomedia literaturii. Cristian Popescu, Ioan Es. Pop, Iustin Panța, Vasile Baghiu

- a. **Damnația și retorica infernaliilor**
- b. **Artele familiale și familiaritatea isterizantă a artei**
- c. **„Metafizicul concret” și fatalitatea nefirescului**
- d. **Des-centrare și traumatică**

2. Minimalismul cinic și autodevorator. Paul Vinicius, Lucian Vasilescu, Caius Dobrescu, Robert Șerban, Mircea Țuglea

- a. **Infatuare și pansexualism**
- b. **Oximoron și tenacitate. O poetică existențială și livrescă**
- c. **Lirica de circumstanță polemică**
- d. **Convertire programatică**

e. Bufonada prozo-poetică

3. Megalomania și megafeminitatea ca hiperexistență. Daniel Bănuțescu, Mihail Gălățanu, Saviana Stănescu, Rodica Draghinescu

a. Narcisismul ca virtute

b. Eu, iconoclastul

c. Poetica scenică

d. Feminitatea șocantă

4. Cotidianul kalitropic și livresc. Simona Popescu, Ovidiu Nimigean, Adela Greceanu

b. Extazul metatextului

c. Invectiva calofilă

d. Biografismul diafanizat

Cap. III. Semnificația „fenomenului douămiist”

a. Recidive expresioniste și experimentalism în poezia „milenaristă”. Sincronie și diacronie. Expresionism și neo-expresionism în literatura română. Dimensiunea experimentalistă

b. O nouă paradigmă?

Partea a treia

Cap. I. Fractură și contiguitate. Marius Ianuș

Cap. II. Coagularea *mainstream*-ului „douămiist”

1. Linia mizerabilistă și minimalistă

2. Linia neexpresionistă și vizionară

3. Poezia conceptului și a limbajului

Cap. III. Clasicizare și conversie: o demonologie

Sandalele lui Empedocle. Concluzii

Anexe

Bibliografie

Sandalele lui Empedocle. Anatomia mutațiilor po(i)etice postcomuniste

Rezumat

Contextul social și politic al României de după 1989, compozit și deforma(n)t, a stat (și continuă să stea) sub semnul relativității. Când concluziile din urmă ale adevărilor asupra Revoluției nu au fost trase, când comunismul și regimul său de marionete tragice nu a fost încă autopsiat cu obiectivitate, când timpurile noi nu înseamnă decât reluarea unor strategii reflexe și practicarea unei mentalități retrograde, ultimele două decenii au echivalat cu mersul temător al unui Orfeu grotesc prin Infern, urmat de o Euridice slută. Numai că acest Orfeu buf nu a privit nici măcar o dată înainte, ci, hipnotic, și-a ținut halucinat ochii deschiși, dar orbi asupra Euridicei. Social și politic, „eliberarea” de trecut nu îndeplinește condițiile necesare, iar ceea ce a fost entuziast numit „tranziție” spre normalitate nu este decât o stază benevolentă și cenușie în umorile ultime ale unui cadavru istoric pestilențial. Era firesc ca, într-un astfel de mediu în care se zbat energii contrare și inegale, fenomenul cultural să fie și el, deopotrivă, condamnat la un retard de esență, la o amalgamare inextricabilă a valorilor și a pseudovalorilor, la o tectonică divergentă și, de cele mai multe ori, aleatorie, fie futuristă și experimentalistă, fie de un conservatorism și paseism obstinat, între cele două „plăci” falia părând să cuprindă cel puțin un veac de achiziții culturale. În acest peisaj amestecat, nu de puține ori de un *kitsch* strident, literatura – ca cel mai sensibil mediu de refracție pentru social și politic – resimte din plin abundența policromă a stimulilor de semn opus. De aceea, a-normalitatea literaturii române din ultimele două decade nu poate fi așezată decât sub auspiciile unui balbutism valoric care repercutează din macrosistem. Decadența aparentă a acesteia ori atmosfera ei crepusculară lasă, totuși, urme valide și validabile *à la longue*, astfel încât literatura postcomunistă nu este și nu poate fi, așa cum le apare multora, mefienți, o stepă aridă și inutilizabilă, ci un cernoziom fertil din care, din nefericire, nu se hrănesc doar păduri întinse și plante bune, ci și, lesne de înțeles, buruieni primejdioase. Astfel, datoria criticului literar și a cercetătorului nu este de a trece sub tăcere o epocă a incertitudinii, ci de a încerca, pe cât este obiectiv cu putință, să opereze distincțiile și ierarhizările necesare, să separe, profilactic, esteticul de ceea ce nu poate avea girul său, originalitatea de spațiile revizitate și valoarea de mediocritate. De asemenea, este cu neputință să ne aflăm în fața unui fenomen literar lipsit de cauzalitate ori de descendență culturală, în fața unui *corpus* extracauzal care terifiază, amuțește

comentariul sau oripilează publicul, ca, odinioară, monștrii bâlciurilor; el se construiește pe temelia puternică a generației literare a optzeciștilor, peste care s-a așternut prea repede, paradoxal și ininteligibil, spectrul unui capitalism feroce și al unui hazard crud darwinist.

Generația poetică ce succede Revoluției din 1989, cea care a răsturnat totalitarismul și a intenționat să întoarcă roata istoriei absurd frânate la finele celui de-Al Doilea Război Mondial, se găsește astăzi în ipostaza tragicomică a unui Empedocle care alege să se mistuie în Etna unui cotidian potrivit, dar care riscă să nu lase în urmă, valoric, nici măcar acea sanda aurită, probă a originii divine, a *textului semnificativ*, ca semn al trecerii ei. Este, totuși, un *trompe l'œil*. Aceeași mixtură de magie, de iconoclastie, de condescendență și de poezie se identifică în fiecare personalitățile literare care au imers în cea din urmă pătrime de veac. Fără îndoială, ea apare celor mai mulți dintre receptori ca bufonadă, ca atitudine extremă sau ca teribilism ieșit din zăgazuri; dar radiografierea atentă a volumelor de poezie, a comunităților și a cenaclurilor care funcționează în acest răstimp, a confruntărilor literare, a manifestelor – atâtea câte au fost –, a opiniilor culturale (virulente și excesiv umorale ori mai pregnant teoretice) converg înspre coagularea unei concluzii unice: poezia românească eliberată de coercițiile perioadei comuniste poartă, dincolo de orice dubiu, însemnele valorii estetice și ale perenității (chiar în perioada slăbirii conceptuale cu care ne-a obișnuit de câteva decenii postmodernismul). Mai mult decât atât, ea nu ne apare sub aspect monolitic, de substanță unică, ci se remarcă a fi animată de spirite și de familii culturale diferite, care se completează într-un tablou vibrant al literaturii și care activează într-un imperativ firesc al emulației și al diversității culturale: linia experimentalismului textual, cea a mizerabilismului visceral, a neoexpresionismului, a biografismului prozaic, a minimalismului ironic și autoironic etc., un țesut, așadar, funcțional, alcătuit dintr-o succesiune de straturi celulare de morfologie diferită. Literatura este, într-o societate malformată, ea însăși diformă; nu înseamnă, însă, că organele ei nu pot suporta o transplantare în organismul uriaș al diacroniei literare.

Literatura este – trebuie să fie – inovativă, iar ea învață acum mijloace noi de a ajunge la receptor, într-o lume dominată de pluralitate, de aculturalizare sau multiculturalism, de manipulare media sau politică, de haos social și relativitate generală. În consecință, în această pletoră aluvionară de influențe, literatura nu se poate izola în iluzoriu și intangibil, ci trebuie să se flexibilizeze. Dacă nu izbutește să sensibilizeze prin tiparele anterior funcționale, ea trebuie să biciuiască, să violenteze, să doboare idolii mincinoși și să înalțe unii noi. Mai mult, la nivel cultural, modificările de optică sau mutațiile de ordin paradigmatic sunt, dintotdeauna, excrescențe firești ale tectonicii sociale – violentă

sau imperceptibilă. De aceea, arta (literatura) nu poate fi extirpată de pe un anumit *Zeitgeist* și studiată în absența unei minime (dar, îndeobște, hotărâtoare) interconștiențări cu zonele socialului sau politicului: arta – înaltă sau minoră, solară sau decadentă – va fi produsul epocii ei. Chiar la o privire superficială, istoria literaturii dintotdeauna relevă această imanentă interdependență a esteticului de mediul social: ideologia este consubstanțială oricărui gest social, iar literatura este intrinsec supusă contorsiunilor politicului. Desigur, afirmația pare tezigă, dar justă, oricât am fi tentați de eufemizare. În plus, veacul al XX-lea a fost unul al marilor mistificări și demistificări. Imixtiunea politicului, implicită sau explicită, în sfera „autonomă” a esteticului nu mai poate fi contestată. Ca *zoon politikon*, emițătorul și receptorul de literatură vor fi deopotrivă atenți la / bruiiați de zgomotul cetății.

Schimbarea mult așteptată după Decembrie 1989 nu numai că a întârziat să apară, dar a părut să fie o mască de carnaval macabru: sistemul a trebuit să funcționeze cu aceiași oameni, cu aceiași coloși instituționali și într-un fals sistem de valori, abia nuanțat, abia corijat. Literatura română a suportat și ea necesitatea stringentă a modificărilor de esență, cel puțin în superfițiile ei, astfel încât s-a uzat de imperativul revizuirii estetice a canonului, operându-se astfel o serie întreagă de re-analize ale activității scriitorilor din răstimpul comunist. Desigur, lustrațiile n-au fost niciodată definitive sau judicioase măcar, astfel încât peisajul general al literaturii române postbelice a păstrat, în linii mari și definitorii, aceleași culori. Până la urmă, nu revizuirea canonului literar ar fi prevalat, fiindcă el își poartă în sine anticorpii, ci retragerea de pe scena literaturii a hidoaselor figuri slugarnice din vechea paradigmă. Mai mult decât atât, valorizarea autentică a literaturii exilului și repunerea în drepturi a scriitorilor prizonieri de regimul abia dizolvat erau și continuă să fie prioritare. Literatura diasporei, literatura de sertar, impostura, dezertarea, scriitorii apologeti ai regimului, idolii și oportuniștii, totul a impus reevaluarea și primirea, respectiv acceptarea unui verdict. Însă într-un astfel de proces al ideilor, nici jurații, nici acuzații nu au un statut confortabil. E un fenomen care încă se petrece sub ochii noștri și pe care abia timpul îl va aduce în spațiul ultim al concluziilor, iar riscul major în această confruntare necesară este ca, din binomul etic și politic, literatura să iasă perdantă. Între oportunismul explicabil de contextul politic, cel naiv și cel pe deplin condamnat, istoricul literar (revizionistul) are obligația de a opera câteva distincții și de a nu așeza întreaga literatură sub stigmatul oprobiului, așa cum ar fantaza extremiștii, de altfel cu nimic superiori, ca tipologie umană, castratorilor de individualitate sau directorilor de conștiință din comunism. Iată de ce literatură aservită și literatură tolerată, dacă e să utilizăm dihotomia lui Eugen Negrici, sunt două concepte operaționale care, fără a eluda componenta etică, nu îi permit să funcționeze autarhic. Despre necesarele revizurii ale canonului, Nicolae

Manolescu scrie în cea mai recentă operă a sa, *Istoria critică a literaturii române (5 secole de literatură)*, că nu și-au atins scopul propus: „Din păcate, adepții revizuirilor au întârziat să le și facă, discutând la nesfârșit latura morală a lucrurilor, iar adversarii lor au profitat de asta spre a-i acuza că vor să repete interdicțiile de tip comunist și să lezeze astfel onoarea unor mari scriitori din deceniile trecute.” Așadar, în orice perioadă istorică, literatura, la fel ca toate celelalte straturi ale societății, stă sub semnul istoriei, indiferent dacă alege să o reprezinte, să o ignore, să o denunțe, să o estetizeze, să o mutilizeze sau să o nege. Calamitățile produse în comunism nu sunt de natură să disloce din fluxul neîntrerupt al diacroniei o întreagă plajă a literaturii, așa cum nu există niciun ev istoric care să fi cunoscut un vacuum cultural, cu atât mai puțin în epoca modernă.

Deși canonul nu a fost pe de-a-ntregul răsturnat, s-a produs cel puțin o corectare a disproporțiilor dintre autorii favorizați de regim și alții îngenunchiați de regim ori indiferenți lui, dar nu putem aprecia cât de mult se datorează acest fapt mutației din plan sociopolitic și cât unei evoluții firești a literaturii. Faptele de literatură suportă în timp o metamorfoză ori o recalibrare măcar, reacționând la istorie – la istoria literaturii, la istoria mentalităților și a ideilor literare. De aceea, dincolo de orice dubiu rămâne faptul că o schimbare de mentalitate a avut totuși loc în perceperea literaturii și a proceselor ei și în spațiul literaturii noastre, mai ales datorită contactului acum liber (deși nu se poate vorbi despre o cezură totală între achizițiile occidentale și cultura estică) cu teatrul de idei din această zonă a societății. De pildă, deși nu a devenit deocamdată nici atât de greu și nici indezirabil să trasezi granițe de generație în literatura română, o ușoară repulsie față de acest concept se simte deja, în contextul în care strângerea rândurilor nici nu mai este, de fapt, atât de necesară.

Generația optzeci se afla, fără îndoială, într-o situație cât se poate de incomodă înainte de 1989. Siliți să bemoleze naturala dispută a *anticilor cu modernii*, fireasca bătălie canonică cu predecesorii lor șaizeciști, pe care regimul îi făcuse intangibili tot din rațiuni propagandistice și de imagine, siliți să debuteze în volume colective și să prolifereze în aerul de seră, egalizator al cenaclului, care la un moment dat – din rațiuni exterioare – se desființează, optzeciștii vor încerca propria reabilitare generaționistă după 1989 și-și vor consolida astfel locul în istoria literaturii: după modelul de odinioară, patentat al junimiștilor, propriul organ de presă, *Contrapunct*, propria editură, Vlasie – ulterior Paralela 45, și propria asociație de scriitori, ASPRO. Lucrările teoretice și legitimizează ale generației vor vedea tot acum lumina tiparului: *Istoria tragică și grotescă a întunecatului deceniu literar nouă* a lui Radu G. Țeposu, publicată în 1993, dar finalizată deja în 1985, urmându-i eclecticul dosar teoretic din *Competiția continuă. Generația '80 în texte teoretice* al lui Gheorghe Crăciun și, cel

din urmă, dar cu cea mai pregnantă notorietate, în 1999, *Postmodernismul românesc* al lui Mircea Cărtărescu. În consecință, literatura postcomunistă este dominată de revivificarea generaționistă a optzeciștilor, acești postmoderni fără postmodernitate, deși coagularea lor de desant se va fi pulverizat demult, sub tentațiile gazetăriei sau ale vieții universitare.

Elanul lor polemic, puternic inhibat în ultimul deceniu al comunismului, își va găsi acum refularea în discuțiile vii, ardente din jurul unui concept instabil și pluriperspectivat: postmodernismul. Mentalitatea generală, uniformizată de tăvălugul totalitar, nu era pregătită să accepte (ba chiar o repudia, reticentă și dubitativă) relativizarea lumii contemporane, astfel că optzeciștii s-au văzut obligați să risipească aburii inerțiali ai vechilor engrame. Parțial au izbutit, îndreptând privirile intelectualității românești, cu un mai aplicat *zoom*, spre formele culturale occidentale.

În această ordine de idei, este evident din ce pricină, în surprinderea specificității fenomenului poetic (literar) postcomunist, nu poate fi escamotat niciunul dintre cele patru criterii posibile de radiografiere: cel cronologic (succesiunea faptelor de istorie literară), cel istoric (crochiul contextului sociopolitic), cel sociologic (care se circumscrie polemicii în jurul existenței și a mecanicii unui postmodernism românesc fără postmodernitate) și criteriul estetic. Fără îndoială, aceste criterii nu fac, și nici nu este cu puțință a face, obiectul unor analize separate, ci sunt concatenate într-o perspectivă care, deși nu s-a vrut exhaustivă, ci schematică, poate implica un oarecare – inevitabil și pertinent într-o astfel de abordare – grad de subiectivitate.

Această *querelle* a postmodernismului și a importului ideologic și cultural vestic, transplantat mai cu seamă la nivel formal, a prins rădăcini în cultura teoretică autohtonă odată cu numărul special al *Caietelor critice* din 1986 dedicat acestui curent care părea să intrige peste măsură. Imediat aderentă la această mișcare a relativității absolute, a pluralității și a pluriperspectivismului, generația scriitorilor optzeciști s-a văzut nevoită să nu transgreseze atunci limitele polemicii estetice, obnubilând realitatea socială și politică a vremii. Cum atmosfera asfixiantă a sistemului comunist a silit mereu la travestirea sensibilității și la descuamarea tuturor asperităților de expresie ori atitudine, scriitorii anilor 1980-1990 par să fi practicat o literatură mai degrabă evazionistă, adoptând o tehnică de concepere a textului și un stil novator, fără a se fi contaminat de ideologia, de mentalitatea ori de atitudinea autentică a postmodernismului. Gravitația unei societăți prinse fără scăpare sub talpa istoriei pare să nu aibă nicio influență asupra acestei literaturi imponderabile, ironice, livrești ori intertextuale, iar revolta, atât cât va fi fost, nu a trecut niciodată în scriitură. După un deceniu de la prăbușirea comunismului, fracturiștii, în încercarea lor de a se disocia de un anumit tip de a trăi și de a scrie literatura, vor

incrimina tocmai această versatilitate cumva augustă și utopică a optzeciștilor, această fluiditate a valorilor de generație și retragerea lor în teoretizări sterile, precum și încremenirea lor în proiectul unei literaturi eminentemente conceptualizante. Nu există, din perspectiva ultimei generații de scriitori, o certă și necesară adecvare între facondă, comunicare, prozaizare, tranzitivitate și textualism, livresc, (auto)ironie, indeterminare, fragmentarism, relativizare, autohton și societate globală. De aceea, generația optzecistă a intrat, la rândul ei, sub zodia reformulărilor revizioniste: deceniul al nouălea al literaturii române ar echivala, din acest unghi, cu o captare mai degrabă accidentală, circumstanțială a ecourilor postmoderne occidentale și cu o adaptare / tălmăcire de cultură minoră, dictată/(e) de intruziunea brutală a politicului. În contrapondere, optzeciștii își argumentează estetica prin supralicitarea nivelului subversivității, prin imersiunea textului în ludic și într-o ablutivă ironie, prin – altfel spus – o mimică a indiferenței față de un regim mai mult decât ostil. Astfel, eșecul major al generației optzeci pare să fi fost transformarea în convenție a formulelor literare și manierizarea facilă a acestora, iar rezultanta imediată a unui astfel de status artistic ar fi asumarea improprie a unui postmodernism în chiar absența unui context istoric care să-l susțină, fiindcă, pe cât ne este îngăduit să credem, o postmodernitate de substanță se instalează în spațiul literaturii noastre abia în anii din urmă ai veacului trecut. Așadar, generația '80 are meritul tatonărilor predilect teoretice, rămânându-le scriitorilor care îi succed să desăvârșească proiectul postmodernist al optzeciștilor.

Însă, dincolo de invariabilele dispute teoretice, a existat – în formulă individuală – un postmodernism românesc. Chiar dacă el a cucerit mai curând și atipic stratul estetic și al tiparului formal-literar, fără a fi creată o modificare de paradigmă la nivelul reprezentărilor cognitive proprii societății postindustriale (și nici nu ar fi fost posibil într-un atare sistem social, politic ori economic), intuițiile optzeciștilor au fost confirmate și completate de scriitorii ultimului deceniu al secolului trecut, atunci când dezinhibarea sistemului politic a permis pătrunderea – uneori în avalanșă, nediferențiat – a formulelor literare occidentală într-o literatură avidă de experiment. Ulterior, anii 2000 receptează acea zonă mai puțin frecventată și frecventabilă a unui postmodernism întunecat și apocaliptic, mizerabilist și extrem minimalist. Nouăzeciștii nu au avut aceeași apetență a colectivității pe care o profesase plutonul de scriitori dinaintea sa și, deși s-au constituit în familii de afinități culturale, ele s-au dezamorsat la fel de repede. Grupul de la București, de pildă, format din Mihail Gălățanu, Daniel Bănuțescu, Lucian Vasilescu ș.a., pe care criticul Dan Silviu-Boerescu insista să-l conducă spre o luptă generaționistă cu optzeciștii, a abandonat repede disputa teoretică, în vreme ce liderul subînțeleș al scriitorilor nouăzeciști bucureșteni, Cristian Popescu, se arată mai degrabă

nepăsător față de această chestiune superficială și strict istoric funcțională a generației; grupul de la Brașov, alcătuit din Simona Popescu, Marius Oprea, Andrei Bodiș ori Caius Dobrescu, accentua mai degrabă pe o diferențiere paradigmatică și de atitudine față de congenerii bucureșteni decât pe aceea în raport cu antecesorii imediați. De altfel, emulul acestei grupări postrevoluționare a fost una dintre cele mai vizibile figuri ale optzecismului, Alexandru Mușina, care îi clasează indistinct în *Antologia poeziei generației '80*.

Analizând evoluția formelor poetice în anii imediat următori prăbușirii sonore a comunismului, se poate lesne remarca faptul că modificarea de esență a paradigmei lirice nu a putut veni în siajul nouăzeciștilor, altminteri, continuatori în cea mai mare parte obedienți ai generației anterioare și structural identici, fără a fi avut șansa de a se mișca pe de-a-ntregul în aerul oxigenat al postcomunismului, ci s-a confirmat statornic abia odată cu ivirea primilor *fracturiști*, Marius Ianuș și Dumitru Crudu: dinamitarzi, excesivi, turbulenți, anarhici și iconoclaști. De pildă, nouăzeciștii se dezvoltă și irump din pepiniera (și ea spectaculoasă a) cenaclului „Universitas”, condus de Mircea Martin, care a funcționat în paralel și în competiție – până la desființarea acestuia – cu Cenaclul de Luni. Întârziați de chingile opresive ale istoriei în turbare, nouăzeciștii au debutat, în marea lor majoritate, sub auspiciile valorificării limitelor aparente ale limbajului: agresiv oral, trivial, hiperurban, argotic etc., de neconceput, de altfel, în deceniul premergător lor. Dar ultimele consecințe ale exploatării truculenței și frusteții unui limbaj și ale unui imaginar imposibil de manipulat în epoci revoluate au fost atinse de generația din urmă, cea a douămiiștilor. Și aceasta, precum nouăzeciștii ieșiți din mantaua optzeciștilor, s-a format – și mai cu seamă emulii noii mișcări – la umbra antecesorilor: generațiile optzecistă, nouăzecistă, douămiiștă ne apar concepte deloc adaptate unei realități literare în care grupurile literare sunt mai degrabă strâns imbricate decât disjuncte.

Astfel, Marius Ianuș și Dumitru Crudu (semnatarii *Manifestului fracturist*) au căpătat consistență în rândurile *Cenaclului 19* al Grupului de la Brașov, condus de Alexandru Mușina și Gheorghe Crăciun. De asemenea, același Marius Ianuș frecventează cu asiduitate *Cenaclul Litere* condus de Mircea Cărtărescu și este inclus în două antologii „nouăzeciste” ale acestuia: *Ferestre 98* și *40238 Tescani*. Marius Ianuș – care nu este numai coautorul exaltat și coroziv al primului manifest douămiișt, ci și conducătorul primei reviste a douămiiștilor, *Fracturi* (din care au apărut câteva numere în anul 2002) și al primului cenaclu al acestora, *Cenaclul Litere 2000*, devenit apoi *Abator Fracturi* – continuă totuși îndeaproape formula poetică a mentorului său renegat, Mircea Cărtărescu, dinamitând

formulele lirice consacrate, reciclându-le în propriile texte, parodiind stilul *retro* și persiflând inautenticitatea viziunii.

Alți douămiiști vor prelua și ei câte ceva din știința de a face textul a liderului optzecist via Marius Ianuș: este vorba, în primul rând, de Ștefan Manasia, un tânăr scriitor ardelean, care este sedus în primul său volum mai ales de proza cărtăresciană, de vobletele fantastice și de irizările ei arborescente și magice, dar și de un anumit intimism volatil al obiectelor, manieră de care se va lepăda mai târziu, atașându-se, și oglindindu-se astfel în apele tulburi ale generației douămiiiste, de etica *grunge*. Totuși, marcajul este mult mai puternic împins în zona pateticului în cazul celor doi poeți tineri, în vreme ce Mircea Cărtărescu urmărea o mult mai atentă analiză a sublimării „funcționale” a realului: afectiv versus cerebral. Distincțiile nu sunt fundamental divergente nici în cazul filiațiilor și al afinităților structurale asumate: atât Marius Ianuș, cât și un segment important al optzeciștilor și-l mențin în *background* pe *beatnicul* american Allen Ginsberg. Apăsând cu nerv pedala biografistă, adoptată în chip comun optzeciștilor, prin filieră americană, și realizând submersia poeziei în cotidian și în realitatea abominabilă a străzii, ceea ce-i diferențiază net de predecesorii care și-au păstrat o igienică neutralitate, tentați mai curând de marea cultură, decât de marginalitate și periferic, douămiiștii au ajuns curând să manipuleze un imaginar inconfortabil într-un limbaj al sordidului și al agresivității hipertrofiate. Gesticulația dezinvoltă și dezabuzată a lui Allen Ginsberg, personismul lui Frank O’Hara, tranzitivitatea poeziei americane, toate argumentează faptul că între optzecismul de un postmodernism „înalt” și douămiiismul infuzat de o postmodernitate „joasă” există o relație de consecuție; în vreme ce primul arată fața luminoasă a unei realități iluzorii, eidetice, produse cu acribie în laboratorul teoretic al culturii, cea de-a doua duce premisele acțiunii în faptă, concretizându-le într-un revers ignobil, grobian, dar, de cele mai multe ori, tragic. Cele mai vizibile nume ale scriitorilor din generația din urmă au, așadar, aceleași propensiuni culturale, recunoscute, precum predecesorii lor optzeciști, la care s-au adăugat, bineînțeles, altele, noi, dintre care fertilele surse ale literaturii estice, care sunt menționate, de asemenea, în *Manifestul fracturist: poezia noilor barbari* din Polonia, apropiate, probabil, prin intermediul valului de poeți basarabeni.

Următoarea arie ca importanță a poeziei optzeciste – deopotrivă prin influența și repercusiunile pe care le-a avut asupra generației milenariste – a fost cea care a consonat prevalent cu poetica expresionistă de la începutul secolului al XX-lea, neoxpresionismul reprezentat prin Ion Mureșan, Mariana Marin, Liviu Ioan Stoiciu sau Nichita Danilov. Distincțiile, însă, nu sunt atât de la îndemână, iar contaminările mutuale, în veritabile arabescuri, ale celor două formule coexistente din deceniului

nouă, dintru început ambiguu (neexpresionismul lăsându-se sedus de *montagne russe*-ul intertextualității, iar cerebralitatea și ludicul sunt uneori surprinse de sinuozitatea trăirii grave, primordiale, esențiale), sunt într-un număr care nu lasă locul accidentalului. Nici una dintre poetici nu putea face total abstracție de experiența celeilalte sau a celor de până la ea. Cu atât mai greu este de stabilit specificitatea și nota comună, de grup, a celor cinci autori incluși de Editura Paralela 45, în 2007, într-o antologie denumită după celebrul tablou al lui Dégas, *Băutorii de absint*: Ion Mureșan, Liviu Ioan Stoiciu, Nichita Danilov, Traian T. Coșovei și Ioan Es. Pop. Comună celor cinci le este această afinitate indestructibilă și adeziunea de fond cu formula expresionistă. Perspectiva se modifică, însă, în contextul în care Ioan Es. Pop este, de fapt, un poet nouăzecist – sau, după verdictul lui Nicolae Manolescu, „un optzecist întârziat” –, iar Traian T. Coșovei este un poet din cvartetul antologiei *Aer cu diamante* (1981), referință inubliabilă a nucleului optzecist bucureștean, altfel spus, filonul cerebral al optzecismului, în timp ce „băutorii de absint” ar reprezenta filonul afectiv al generației, după expresia prefațatorului antologiei, criticul ieșean Bogdan Crețu. În orice caz, mai adesea sunt de recunoscut astfel de tangențe productive ale formulelor decât disjunții ireconciliabile. Astfel, formula de extracție expresionistă nu numai că a rezistat în poezia română, marcându-și constant teritoriul pentru a se impune într-un final la centru, prin poeți de prim rang precum optzeciștii Ion Mureșan, Mariana Marin, nouăzecistul Ioan Es. Pop sau mai tinerii Dan Coman, Ruxandra Novac, Teodor Dună. Una dintre aceste profeții infirmate ale istoriei literare din ultimele decenii pare, așadar, aceea formulată – persuasiv și alarmist la acea dată – de Mircea Cărtărescu în *Postmodernismul românesc* în legătură cu soarta pe care, inevitabil, urma s-o aibă adeziunea fățișă a unora dintre poeții optzeciști la formula neoexpresionistă. Aceasta fiind singura sferă lirică în care mai persistau, manifestate și afirmate ca atare, „marile teme” ale modernității, moartea, alienarea, contorsionarea ontologică și axiologică, discreditate în întreaga poezie a lumii (și care și-a avut momentul ei de climax în anii '70, prin versurile unor poeți ca Angela Marinescu, Ion Mircea, Virgil Mazilescu sau Daniel Turcea) și care s-a demodat (și demonizat) cu repeziciune în deceniul al nouălea, urmând, fatal, a fi definitiv condamnată. Insulă „reacționară” și primejdie pentru inovația formală a aripii intelectualist-cerebrale din rândurile lunediste, Cărtărescu apreciază că ochiul critic va fi tentat de insondabilitatea acesteia și de miza ei existențială, în defavoare poeziilor din *mainstream*, „buni tehnicieni”.

Același teoretician și actant al mișcării, Mircea Cărtărescu, marchează principala diferență care circumscrie poezia doumiștilor, în pofida continuității principale argumentate până în acest punct,

într-o altă eră literară: „Trebuie de fapt arătat de la început că formula lor [a neoexpresioniștilor, n.n.] s-a lăsat puternic contaminată de poetica optzecistă clasică a Cenaclului de Luni, ceea ce a dus la o «postmodernizare» de suprafață a poemelor, cu efect de ironie și sarcasm greu de găsit la predecesorii din anii '70”. „La rândul lor, poeții «lunedişti» s-au străduit să egaleze în profunzime poemele direcției expresioniste, adăugând neașteptate accente grave chiar și textelor celor mai jucăușe.” (Mircea Cărtărescu, *Postmodernismul românesc*, ed. a III-a, Editura Humanitas, București, 2011). Interferența pe care au suferit-o poeții neoexpresioniști ai deceniului al nouălea în proximitatea acestei lirici nu este deloc perceptibilă în cazul succesorilor milenariști, ei scufundându-se uneori voluptuos în valurile groase ale beznei, ale promiscuității, ale depresiei și ale nihilismului apocaliptic, fără concesii ludice. La Dan Coman se văd în schimb inserții fantastice care amintesc destul de evident de poemele lui Gellu Naum sau de Leonid Dimov. Neoexpresionism și suprealism conviețuiesc în discursul lui Teodor Dună, de asemenea marcat de certe afinități cu poezia nouăzeciștilor Ioan Es. Pop și Cristian Popescu. Ruxandra Novac apelează la semanteme de viziune proprii lui Ion Mureșan și Marianei Marin, poetă puternică, a cărei forță infuzează și formula poetică primară a Elenei Vlădăreanu. Acesta trădează, deopotrivă, alături de Oana Cătălina Ninu sau Miruna Vlada, o nedisimulată apetență pentru expresivitatea viscerală a Angelei Marinescu. Cazul lui Claudiu Komartin, paradoxal, fiind poate unul dintre cele mai erudite și sublimate voci poetice ale ultimului val de poeți, de un anacronism factual și practicat până în ultimele lui consecințe, este unul dintre cele mai dificil de analizat: elongațiile sale livrești par a acoperi cea mai mare parte a liricii veacului, poetul acordând o echilibrată atenție tuturor celulelor de poezie. De aici derivă, probabil, decalajul de formulă între cea mai mare parte a poeziei generației sale și ceea ce practică, mai ales în primele volume, Claudiu Komartin.

O trăsătură comună importantă a douămiștilor rămâne însă incizarea, cu câteva excepții (Teodor Dună, Dan Coman etc.), azonei socialului, într-o notă de sfidare aproape indecentă a normelor intimității biografice, într-o poezie a hipertrofierii cotidianului, o poezie angajată mai degrabă să reflecte „noroiul drumului”, iar nu estetica iluzorie a artefactului. Accente sociale, răspicate se vor întâlni la Marius Ianuș, la Dan Sociu, la Bogdan Perdivară. Corpul individual este examinat la scală socială, fracturat și mortificat de loviturile crude ale realității, fragil prin construcție ori fragilizat de o traumatică absurdă. Personajul douămiist este scelerat, abrutizat, dezabuzat, handicapat de sistem, amputat din interior și din exterior. Fără discurs propriu-zis vehement acuzator îndreptat spre hidra socială, dar cu voci inadapte, traumatizate ori surdinizate, de-conectate de la viața reală, vin și T.S. Khasis ori Gabi Eftimie. Aceasta se circumscrie unei poetici veritabil postindustriale și

postmoderniste, cu un discurs voluntar desemantizat, tehnicizat, fragmentat, „postinformațional”. Ultima dintre zonele importante ale poeziei douămiiste ar fi cea *transtextuală*, desprinsă din prima falangă fracturistă, cu texte minimaliste, cerebrale și lucide, reprezentată prin Adrian Urmanov, Răzvan Țupa și Andrei Peniuc, corpul fiind aici acela al poeticilor poststructuraliste, în relație indisolubilă cu litera: un „nou antropocentrism”, un concept propus de Alexandru Mușina ca alternativă, la fel, permisivă, la conceptul larg al postmodernismul, care mizează pe readucerea în prim-plan a ființei umane în integralitatea ei, cu obscurul și incandescența ei instrinseci, pe încercarea de a reconfigura și a reabilita omul concret, integral și ireductibil, și pe redimensionarea spiritualității carnalului.

Mașina, bestia tehnică, artificialul, siliciul și mecanizarea progresivă sunt extreme exploatate intuitiv de poezia modernă, dar la care neomoderniștii șazizești nu au acces, deși avangarda istorică le punctase cu destulă ambiguitate de câteva ori, extreme pe care optzeciștii le intuiesc, dar le escamotează, și pe care abia douămiiștii, se pare, le ating.

Așadar, ieșirea de sub clopotul de sticlă al comunismului este echivalentă, în context est-european, cu reînnodarea legăturilor firești cu Occidentul, legături întrerupte pentru aproape jumătate de veac. Liantul cultural – privirea ațintită către mișcările subterane sau vădite ale culturii vestice – se dovedește a fi bipartit: pe de o parte, entuziasmul justificat față de achizițiile occidentale reprezintă calea prin care se încearcă arderea etapelor, cu riscul inerent al apariției „formelor fără fond” și al paradigmelor culturale „de avangardă” (de obicei, deja consumate sau devenite loc comun în spațiul culturilor „majore”), dar și cu beneficiul imediat al reîmprospătării peisajului artistic, prin experiențe noi, dacă nu înnoitoare, adesea necesare guri de oxigen după aerul conservat, endemic al totalitarismului sieși suficient; pe de altă parte, culturile ex-comuniste experimentează rezistența anacronică, din interior, prin promotori vocali, veritabili restauratori și taxidermiști, pentru care formele artistice desuete, tardomoderniste, active în momentul instalării regimului opresiv sau resuscitate ulterior sunt realitatea artistică ultimă, dincolo de care, din perspectiva acestora, nu există evoluție.

Desigur, luptele intestinale dintre nou și vechi sunt o realitate eternă, bătăliile dintre generațiile succesive asigurând, de-a lungul veacurilor, mutații necesare evoluției; cu atât mai mult, spațiul cultural românesc cunoaște, dacă este să ne referim la ultimul secol și jumătate – singurul răstimp de cultură înaltă, conștientă de ea însăși, de mesajul, de metodele și de mecanismele sale, pe temeliile căreia s-a constituit identitatea culturală românească –, valuri numeroase de retragere conservatoare

urmate de impetuoase examene de rapiditate a sincronizării. Generația pașoptistă a reechilibrat balanța în favoarea culturii franceze dinspre cultura grecească și bizantină. Atunci când polul deschiderii s-a îndreptat către spațiul german, generația junimistă a dublat subtilitatea franceză cu echilibrul senin al filozofiei, dar și cu abisurile romantismului. Sfârșitul veacului al XIX-lea – sinonim cu momentul Eminescu – găsește literatura română într-un episod rezidual: supraviețuind din formele clasice și romantice, adaptate bucolic la o realitate inexistentă, supape latente de subversivitate se deschid și literatura română adoptă imaginarul și expresia unui simbolism francez care-și consumase, fără doar și poate, energiile. În proximitatea unui Coșbuc și a unui Vlahuță, grandilocvenți și muzicali, activează teoreticianul Macedonski, care atrage atenția asupra unei alte paradigme poetice. Fără a practica o poezie eminamente simbolistă (recrudescența de tradiție a formelor revoluate funcționează pe deplin și în cazul lui), Macedonski are meritul indiscutabil de a exersa o anumită fibră teoretică, față de care scriitorii români se simt prea puțin atrași, preferând mai curând o adoptare / adaptare tacită, dacă nu chiar impresionistă și inexactă a tiparelor occidentale. Minimalizându-i-se totuși constant importanța, Macedonski realizează mutația esențială: pune în discuție, prin relativizare, mitul Eminescu și – uneori cu o ieșită din matcă, dar persuasivă vehemență contestatară – îndreaptă atenția către alte orizonturi: cultura română se află acum în situația unui decalaj, față de cele occidentale, de un deceniu. Izbucnirea primului război mondial, absența ecourilor – prilejuite de contextul istoric, dar și de reticența criticilor în raport cu această formulă poetică – la publicarea unui volum precum *Plumbul* lui Bacovia (apărut în 1916), contribuie semnificativ la adâncirea retardului cultural.

Încetarea ostilităților este răgazul imperativ pentru ca literatura română să simtă încă o dată pulsuniile culturii occidentale. Reconnectarea la marea familie vestică se va realiza prin întemeierea cenaclului *Sburătorul*, coordonat de Eugen Lovinescu, mediu care va asigura proliferarea unui modernism pe deplin sincronizat formelor occidentale. Fără îndoială mai exaltat decât un Titu Maiorescu, Lovinescu nu-și concentrează atenția asupra unei figuri mesianice unice (Titu Maiorescu a sedimentat izbânda unei culturi prin intermediul unei singure identități, Eminescu), ci a construit o generație pe care a dublat-o și a consolidat-o printr-o accentuată dimensiune teoretică și pentru care a construit perimetrul unei emulații firești.

Din 1919, anul debutului editorial al lui Lucian Blaga și al primelor lecturi parnasiene în cenaclu ale lui Ion Barbu, până în 1943, anul morții lui Lovinescu – altfel spus, întreaga perioadă interbelică –, literatura română este teritoriul confruntării liniei „progresiste” cu cea „conservatoare”. Peisajul este eclectic, dar vulcanic. Expresionismul german își găsește un corespondent autohton în

Lucian Blaga, ermetismul unui Mallarmé rezonează cu încifrarea elitistă a lui Ion Barbu, Tristan Tzara se eliberează de tarele unei culturi minore și pune bazele, la Zürich, edificiului avangardist dadaist, Arghezi atinge anvergura marilor poeți europeni și face un suplu balet printre formulele poetice europene, fiind revendicat de școli literare, dar fără să se lase prins în niciun tipar. De cealaltă parte, celula conservatoare pare să fi coborât din Parnasul ideilor estetice și își menține atenția îndreptată către social, etnic, idilic; Vasile Voiculescu, Ion Pillat, Nechifor Crainic, deși considerați de mulți comentatori ca fiind moderniști, nu sunt înnoitori de paradigmă, ci doar abili manipulatori ai materiei lexicale. Ei nu realizează necesara cotitură la nivelul sensibilității poetice: imaginarul este identic cu cel al postromanticilor.

Deși citadinismul pe care îl promovează Lovinescu nu este productiv decât în cazul poeziei lui Bacovia (care este departe de a fi un fervent al ideilor criticului și esteticianului literar), structurile lirice interbelice ajung la nivelul unei maturizări (sincronizări) a sensibilității. Poeții interbelici cunosc ruptura dintre individ și societate, se hrănesc din angoasa tehnologică și din spaima continuă a finitudinii (catastrofale). Omul este reșezat în ordinea materiei: despuiat de orgoliul de a controla universul. Astfel, se deschide calea unei poezii „umaniste”, care se organizează în jurul unei identități și niciodată în jurul unei umanități. Singularul ia locul colectivului, pentru ca experiența individuală să fie deturnată în experiență colectivă. Ceea ce este valabil în clasa generalului nu este autentic și validat în clasa individualului decât prin experiență nemijlocită. Factor de individualație, poezia este expresie a eului.

Instaurarea abuzivă a regimului comunist, prin fraudarea alegerilor și prin exploatarea unui context istoric ambiguu, în care opțiunea echivalează cu alternativa unui rău „mai puțin” primejdios, stopează evoluția sau cel puțin sincronizarea în tandem, de continuitate, alături de culturile occidentale. Scriitorii tineri care debutaseră în anii preliminari celui de-al doilea război mondial se confruntă în obsedantul deceniu cu rigorile dramatice ale cenzurii, sunt siliți să se retragă în anonim (deși anonimul se definește ca prigoană și violență) sau să cunoască umilințele *re-patterning*-ului proletcultist. Așa-numita „generație pierdută”, victimă colaterală esențială a turnurii istorice, scriitori care activează în *Cercul literar de la Sibiu* sau în grupul *Albatros*, născuți în primele decenii ale secolului al XX-lea, cei cărora nu li s-a permis să-și publice opera în anii imediat următori instalării confortabile a totalitarismului, sunt cei care asigură circularea unui sănătos și revitalizant curent subteran – dincolo de aridele experimente proletcultiste. Această pânză freatică este aceea care va face posibil arcul peste timp către sensibilitatea interbelică. De altfel, momentul recuperării poeziei

interbelice este, totuși, dublat de accentuarea decalajului față de Occident. Întorcându-se la imaginarul și la sensibilitatea interbelică, scriitorii șaizeciști nu inovează, ci reciclează, altfel spus, reintroduc în sfera canonicului nume și formule estetice repudiate.

„Dominația” acestora, tradusă prin cultul formelor moderniste, încetează odată cu apariția pe scena literaturii române a optzeciștilor. Dublați de curiozitate științifică, ei caută să-și justifice actul artistic printr-o schelărie teoretică imbatabilă. În absența unui postmodernism autohton (ultimii ani de comunism românesc au fost reprezentarea grotescă a penuriei alimentare, a colapsului industrial, a derutei și a groazei), optzeciștii au construit un postmodernism de hârtie, pur teoretic și, până la urmă, evazionist, care le-a permis, nu de puține ori, să întoarcă spatele realului autentic către un „real fabricat”: în spațiul ludicului, al ironiei și al autoironiei, într-o ficțiune grațioasă și hilară, mai interesată de avataruri textualiste și de jocul instanțelor livrești decât de carnavalul de cadavre al realității. De aceea, optzeciștii nu alcătuiesc o disidență (marele curaj al acestora fiind importul cultural al *Zeitgeist*-ului american). În ceea ce privește însă evoluția paradigmatică a poeziei, ei au contribuit masiv la recuperarea decalajului față de culturile occidentale. Întorcându-și privirea către Occident, optzeciștii au părăsit Europa și au trecut Oceanul. Era primul pas către „globalizare” făcut de literatura română.

Cu toate astea, nici ludicul, nici ironia, nici tehnica histrionică, nici autoreferențialitatea nu au fost achiziții autentice optzeciste. Un optzecism *avant la lettre*, ca și un *postmodernism* românesc (în spirit autentic protocronist, în care, de altfel, scriitorii ultimului deceniu totalitarist s-au format ca individualități) există. Veriga optzecistă n-ar fi fost atât de puternică în absența unor Mircea Ivănescu sau Leonid Dimov, deși, e drept, acești poeți au fost departe de prim-planul literaturii anilor șaizeci.

Nucleul dur optzecist trece aproape neschimbat în România democratică. Deruta anilor postdecembriști, relativizarea valorică, abundența modelelor și a antimodelor, risipa de mode pasagere, coexistența spiritelor avangardiste cu cele conservatoare, idiosincraziile și aderențele mutilate în chip de Ianus, transformă literatura deceniilor postcomuniste într-un aparent peisaj de iarnă nucleară. Nu există nume care să se impună odată pentru totdeauna, adulații zilei devin peste noapte antimodele, *mainstream*-ul este de asemenea relativ. În astfel de condiții, ambiguitatea criterială, sub raport estetic, se arată a fi singura realitate. Istoria scurtă, minorul și secundarul lasă totuși să se întrevadă semnul unei continuități paradigmatică. Atingându-și apogeul într-un postmodernism fără postmodernitate, optzeciștii cedează locul unor scriitori care validează existența unei postmodernități fără postmodernism.

Această mutație, posibilă doar în contextul prăbușirii regimurilor totalitariste est-europene, capătă dimensiunile unei admiteri din oficiu în competițiile majore ale culturii. Culturi minore, periferice, adeseori exotice, dar cu un potențial important *tocmai* prin trăsătura lor periferică și exotică se integrează – uneori șovăielnic, alteori entuziast – în marea cultură. Recuperând handicapul câtorva decenii de incontiguitate sau chiar de recul cultural, scriitori polonezi, cehi, slovaci, maghiari, ruși aduc în literatura universală sensibilitatea traumei, experiența nemijlocită a atrocităților unui regim de o agresivitate aproape neverosimilă, o scriitură „cu sânge”, autentică, o literatură făcută cu și din disperare.

Marca exponențială a literaturii practicate în postcomunismul românesc este, așadar, exhibarea suferinței, a disperării, a nevoii de ieșire din anonimatul colectiv și asumarea unei identități (de cele mai multe ori, ultragiante). Poezia realizează tranziția, în accepțiune aristotelică, de la liric la mimetic, dar în sensul autocontemplației. Formele de extroversie ating de cele mai multe ori limita hipertrofică a expresionismului. În acest punct se ridică chestiunea referitoare la existența unei mutații paradigmatică în literatura română post-comunistă sau doar a unei îngroșări de imagerie și de mijloace expresive. Diversitatea formulelor literare nu echivalează direct și peremptoriu cu validitatea lor. Mai mult, majoritatea scriitorilor care sunt activi în anii ‘90 evoluează inițial în cadrul cenaclurilor optzeciste. Distanța temporală este, din această perspectivă, prea mică pentru ca dărâmarea idolilor să fie cu puțință. Cristian Popescu, Ioan Es. Pop, Iustin Panța, Daniel Bănulescu, Lucian Vasilescu, Vasile Baghiu, Paul Vinicius, Ovidiu Nimigean sau Simona Popescu sunt mai apropiați de optzeciști decât de promoția care debutează către și imediat după 2000, pe când Mihail Gălățanu, Saviana Stănescu, Rodica Draghinescu sau Robert Șerban reflectă aderențe mai pronunțate cu sensibilitatea milenaristă, post-apocaliptică – până la urmă, cu acea postmodernitate fără postmodernism, care permite renunțarea la detașarea ironică față de realitate și replierea unei sensibilități crude, autentice.

Anunțata și dezirabila ruptură (deși aflată încă în stadiul de deziderat) față de optzecism și, implicit, trecerea fără echivoc către postmodernitatea fără postmodernism are loc odată cu apariția intempestivă a fracturistului Marius Ianuș. Așa-numita generație douămiistă închide bucla inițiată de optzeciști. Distanța dintre Florin Iaru, de pildă, și Constantin Acosmei nu este una de modalitate expresivă, nici una de imaginar, atât de bine marcată încât să alcătuiască elementul unei disjuncții. Mai degrabă, abia la finele acestui episod poetic (al cărui punct terminus îl stabilim convențional în 2010) se întrezărește posibilitatea trecerii către o altă paradigmă. Val Chimic (pseudonimul Valentinei Chiriță), Gabi Eftimie, Răzvan Țupa trec în tabăra poeticului evanescent, a poeziei fluide, a poeziei

concrete, a *performance*-ului, sunt atrași de *media art*, de poezia sonoră, de interferența artelor și de sincretismul original, șamanic al poeziei.

În această ordine de idei, lucrarea de față își propune stabilirea notelor definitorii ale poeziei românești în primele două decenii postcomuniste. Tranziția socio-politică, echilibrul precar al valorilor, detronarea valorilor înalte, „tari” și înlocuirea lor prin idoli ai celor „cincisprezece minute de celebritate” sunt punctele de demarcaj din acest tablou instabil, în care demografia este, inerent, subiectivă. Critica literară s-a dovedit insuficient de receptivă față de o poezie plasată, de la înălțimea estetismului modernist și prin filtrul unor erodate criterii de validare, în afara artei. Descalificată din pricina lipsei eșafodajului teoretic, poezia primelor două decade postcomuniste necesită o privire destul de relaxată cât să nu oblige la judecăți infailibile, dar una sigură pe criteriile pe care le aplică, pe relevanța lor în raport cu modificarea paradigmatică survenită. În absența oricărei abordări sistematice a evoluției structurilor lirice postcomuniste, cu excepția subiectivelor volume ale lui Octavian Soviany, *Cinci decenii de experimentalism*, lucrarea de față, *Sandalele lui Empedocle. Anatomia mutațiilor po(i)etice postcomuniste*, pretinde să izoleze, în ceea ce le este caracteristic, cele câteva nume / individualități poetice apte să supraviețuiască tranziției ...postmoderne.

De aceea, apelul nostru constant s-a îndreptat către teoreticienii americani, fără a ignora instanțele critice autohtone care operează, totuși, cu instrumente ale tardomodernismului. Charles Bernstein, Marjorie Perloff, Bob Perelman, Lynn Keller ș.a. sunt nume și perspective critice la care ne-am raportat cu predilecție.

Dincolo de orice acuză de bovarism cultural periferic, apreciez – iar lucrarea de față a încercat să demonstreze teza – că literatura poetică a deceniilor imediat următoare prăbușirii comunismului este adeseori cu un pas înainte față de proza aceluiași interval pe drumul atât de necesar al sincronizării – devenit un *El Dorado* deja secular.

Structurată tripartit, această explorare critică (analiză sincronică a fenomenului po(i)etic ulterior momentului de răscruce 1989) debutează cu radiografia peisajului poetic, dar și a aceluia – mai vast – cultural din fostele țări comuniste din perspectiva teoriilor postcolonialiste. Fără a interpela exhaustiv ingredientele intime ale fiecăruia dintre ele, câteva elemente comune, suficiente pentru a identifica structura lor comună, sunt lesne de determinat. Capitolul I, *Structuri europene*, vizează trasarea principalelor coordonate estetice active după prăbușirea regimurilor comuniste. Capitolul al II-lea conturează preliminariile teoretice ale abordării critice, în încercarea de a stabili punctele nodale din schelăria cultural-estetică pe suportul căreia se edifică potențiala mutație paradigmatică

postrevoluționară. Capitolul al III-lea stabilește reperele poeziei optzeciste, de sorginte postmodernistă, care se perpetuează în estetica „generațiilor” / promoțiilor emergente după 1989. În condițiile unui postmodernism lipsit de postmodernitate, programul estetic al scriitorilor care fac parte din această generație se modifică substanțial în raport cu cel al literaturii șaizeciste. Imaginarul, poietica, sensibilitatea poetică se restructurează în funcție de dominantă textualistă, respectiv expresionistă pe care tinde să se construiască textul poetic. Dincolo de variabile inerente, care țin de dimensiunea notei personale și a originalității, constantele estetice sunt sedimentate în jurul conceptelor de biografism, cu un plus de atenție investit în dimensiunea socialului, a umoralului, a mefienței față de formele poetice anterioare, demersul poetic fiind înervat de spirit frondeur și iconoclast. În întregul tablou al poeziei de după 1989, pot fi decelate simptomele unui paradox: absența cenzurii forțează imersiunea esteticului în zonele culturii pop, ceea ce fragilizează granițele artei aflate într-o uneori indiscernabilă proximitate / cvasi-identitate cu non-arta.

Partea a doua își propune o exegeză a formelor poetice imediat ulterioare momentului 1989. Așa-numita „generație nouăzecistă”, termen care definește mai degrabă o latură biografică decât una estetică, prin cei mai importanți exponenți ai ei (Cristian Popescu, Ioan Es. Pop, Iustin Panța, Vasile Baghiu, Paul Vinicius, Lucian Vasilescu, Caius Dobrescu, Robert Șerban, Mircea Țuglea, Daniel Bănulescu, Mihail Gălățanu, Saviana Stănescu, Rodica Draghinescu, Simona Popescu, Ovidiu Nimigean, Adela Greceanu) sunt continuatori de paradigmă optzecistă, în textele poetice ale cărora, mai cu seamă la nivelul imaginarului liric se insinuează semnele unei noi percepții asupra realului. Adeseori, ludicul și dezinvoltura optzeciste sunt eludate și lasă locul unei viziuni grotești, tentate de obscur, trivial, pansexualitate, în acord cu un imediat policrom și oximoronic. Poietica „nouăzeciștilor” rămâne tributară narativului, poemului arborescent, fluvial și redundant, încărcat baroc de falduri expresive de tipul unui *trompe l'œil* infrareal. Ispita este aceea a decriptării „definitive” a realului, a transcripției lui aluvionare. Mimesisul, exhaustivitatea, „fotografia” completă a realității sunt elongații optzeciste, explicabile, până la urmă, prin faptul că tinerii poeți debutați (în cea mai mare parte a lor) după 1989 sunt „crescuți” în pepinierele optzecismului, în Cenaclul de Luni și în rândurile Universitasului. Prinși între necesitatea de a impune și menține o scriitură autenticistă, ca și sub imperativul unei tot mai des invocate înnoiri paradigmatică, cei mai mulți poeți „nouăzeciști” abandonează luciditatea și cerebralitatea textualistă în încercarea de a construi viziune și de a substitui mimesisul prin metafizic. La intersecția dintre petulanța optzeciștilor și vizionarismul nouăzeciștilor, ia naștere un metafizic grotesc, marcat de o sensibilitate tragicomică și de o percepție deosebit de

intuitivă asupra derizoriilor mecanisme de persuadare ale literaturii canonice. Retorica traumaticii, sentimentul acut al damnației, articularea coerentă a infernaliilor, stigmatul ex-centricității sunt reperabile în poezia lui Cristian Popescu, a lui Ioan Es. Pop, a lui Iustin Panța și a lui Vasile Baghiu.

Un alt segment al poeziei „nouăzeciste” este cel interesat de minimalism, realul fiind surprins în chimia insignifianței, grobian, filistin, cu cinism și autoscopie masochistă. Biografismul, sexualitatea, iconoclasmul, bufonada sunt accentele primare ale imaginarului lui Paul Vinicius, Lucian Vasilescu, Caius Dobrescu, Robert Șerban sau Mircea Țuglea.

Existența poetică, estropiată din ultimul deceniu comunist este contrabalansată de o hiperexistență sau printr-un veritabil cult al eului individual, megaloman și narcisiac. În acest sens, sensibilitatea feminină capătă noi valențe, frizează șocul și ostentația. Este cazul Saviane Stănescu și al Rodicăi Draghinescu. Insurgența feminină (mai cu seamă în interiorul unei societăți care continuă tiparul paternalist și falocentric), insolitarea, ruperea zăgazurilor intimului și extroversia straturilor „indecente” – particulare și ascunse ochiului pudibond – ale identității feminine (percepția erotică, sexualitatea, fiziologia, familia non-tradițională) se transformă într-o scriitură acidă, sarcastică până la autoflagelare, percutantă și memorabilă sub aspectul argoticului, al frusteții și al tranzitivității absolute.

Ca o contrapondere la excesul de virulență și de minimalism, se dezvoltă filonul kalitropismului, al livrescului și al expresiei estetizante și diafane, calofile – fără a părăsi teritoriul biografismului și al cotidianului, așa cum se prezintă lucrurile în poezia metatextuală, construită pe largi paranteze culturale, puternic ancorată în tradiția intertextului, a Simonei Popescu, a lui O. Nimigean sau în aceea „feminină” a Adelei Greceanu, care reține o ipostază canonică, tradițională a sensibilității femininului.

În acest siaj, promoția douămiistă este cea care închide arcul deschis de optzeciști și care realizează sinonimia dintre postmodernismul conceptual și teoretic și postmodernitate, dar care continuă deschiderile expresioniste și experimentaliste – de tradiție – în literatura noastră.

Dacă prin linia minimalistă și neoexpresionistă promoția douămiistă supraviețuiește din reziduurile celei anterioare, contactul susținut cu literaturile occidentale conturează o din ce în ce mai puternică apetență pentru poezia conceptului și a limbajului, deja clasicizată și canonizată în Occident, dar aflată, în literatura noastră – mereu „sincronizabilă” și „sincronizată” – într-un con de nebulozitate; e, de asemenea, de menționat și faptul că, în acest context, receptarea este cu totul nesatisfăcătoare.

Este cazul experimentalismului, al formelor de artă alternativă, ca poezia vizuală, sonoră, a celei sincretice, a colajului, a poeziei performate etc.

După 2000 se validează, în aceste condiții, trei direcții poetice: 1. linia mizerabilistă și minimalistă (reprezentată de Dan Sociu și T.S. Khasis); 2. linia neoexpresionistă și vizionară (Dan Coman, Claudiu Komartin, Teodor Dună) și 3. poezia conceptului și a limbajului (Elena Vlădăreanu, Răzvan Țupa, Adrian Urmanov). Atipică, dar cu certe propensiuni către conceptualism și retorica limbajului este Gabi Eftimie, la fel cum Ruxandra Novac se află la intersecția acestor mișcări centrifuge, dar manifestă o originalitate care-i asigură un loc sigur în peisajul literaturii practice de „douămiști”.

O cercetare literară care urmărește un fenomen în desfășurare este una supusă subiectivității. Fără a avea impertinența de a se pretinde exhaustiv sau infailibil, demersul nostru exegetic a urmărit mutațiile pe care structurile lirice ale ultimelor două decenii le-au suportat, în contextul prăbușirii unui sistem politic castrator și al unei ambiguități valorice și criteriale marcate, dublat de instaurarea unui postmodernism *de facto*, chiar în condițiile epuizării sale occidentale. Un context istoric, social, cultural, așadar, deosebit de complex, care așază, pe aceeași coloană, principii nu de puține ori divergente.

Literatura a răspuns stimulilor externi prin căutări succesive, prin replieri tardomoderniste și prin excese experimentaliste, din transferul chimic al cărora s-au decantat cele câteva direcții poetice pe care le-am analizat. Atunci când distanța istorică o va permite, obiectivitatea va schimba granițele trasate aici, la fel cum profilul unic al tinerilor scriitori pe care i-am inclus (unii, la fel de interesanți din perspectivă estetică precum aceștia, au rămas dincolo de aceste pagini) poate să sufere transfigurări cu totul neașteptate. Acest presentiment că reacții alchimice surprinzătoare pot avea oricând loc în spațiul literaturii actuale se ascunde sub metafora „sandalelor lui Empedocle”.

Când turbulența „nouăzecismului” s-a epuizat și când insurgența „douămiismului” a luat calea clasicizării, lângă vulcan stau mărturie „sandalele” reformatorului (cu multiplele sale *personae*), accesorii ale unui drum sinuos, uneori derizoriu, alteori sublim. Ecuția este, din acest moment, una facilă. Dacă rețeaua de interacțiuni din subteranele literaturii se va dovedi de o complexitate superioară sau dacă, dimpotrivă, ea va căpăta o limpiditate absolută, este o misiune exterioară și inerantă: a timpului.

Din tabloul poezilor din primul deceniu postcomunist am izolat un număr semnificativ mai mare decât din cel al ultimului. Rațiunea este una obiectivă: direcțiile pe care le-au dezvoltat primii și-

au demonstrat, în timp, fertilitatea, continuitatea, capacitatea de a consolida o anumită formulă estetică. Dintre ultimii, am ales un număr de înnoitori paradigmatici, a căror influență poate să fie confirmată sau infirmată ulterior, în funcție de variabile cărora astăzi nu le vedem cu claritate nici consistența, nici conturul. Cu certitudine, însă, peisajul poetic de astăzi arată chipul în care se încheie acolada pe care au deschis-o, în anii '80, poeții postmodernismului în varianta sa autohtonă. Că cele trei decenii de profunde metamorfoze anunță o reechilibrare (și o resincronizare de esență) a formelor estetice autohtone este un fapt, dincolo de orice nuanțări, incontestabil.

BIBLIOGRAFIE

A. Bibliografia operelor

1. Acosmei, Constantin, *Jucăria mortului*, ediția a III-a, Editura Vinea, București, 2006;
2. Baghiu, Vasile, *Gustul înstrăinării*, Editura Timpul, Iași, 1994;
3. Baghiu, Vasile, *Rătăcirile doamnei Bovary*, Editura Eminescu, București, 1996;
4. Baghiu, Vasile, *Febra*, Editura Panteon, Piatra Neamț, 1996;
5. Baghiu, Vasile, *Maniera*, Editura Pontica, Constanța, 1998;
6. Baghiu, Vasile, *Fantoma sanatoriului* (antologie de poeme), Editura Vinea, București, 2001;
7. Baghiu, Vasile, *Himerus Alter în Rheinland*, Editura Vinea, București, 2003;
8. Baghiu, Vasile, *Punctul de plecare* (proză scurtă, șaisprezece transcrieri), Editura Compania, București, 2004 ;
9. Baghiu, Vasile, *Ospiciul* (roman), Editura Vinea, București, 2006;
10. Baghiu, Vasile, *Cât de departe am mers*, Editura Limes, Cluj-Napoca, 2008;
11. Baghiu, Vasile, *Magia elementară*, Editura Dacia XXI, Cluj-Napoca, 2011;
12. Baghiu, Vasile, *Gustul înstrăinării*, Editura Tipo Moldova, Iași, 2011;
13. Baghiu, Vasile, *Depresie*, Editura Limes, Cluj-Napoca, 2012,
14. Bănescu, Constantin Virgil, *Câinele, femeia și ocheada*, Editura Timpul, Iași, 2000;
15. Bănescu, Constantin Virgil, *Floarea cu o singură petală*, Editura Junimea, Iași, 2002;
16. Bănescu, Constantin Virgil, *Același cer ce nu e*, Editura Vinea, București, 2006, 2009;
17. Bănescu, Constantin Virgil, *Zidul de mătase*, Casa de Editură Max Blecher, București, 2011;
18. Bănulescu, Daniel, *Te voi iubi până la marginea patului*, Editura Cartea Românească, București, 1993 ;
19. Bănulescu, Daniel, *Te pup în fund conducător iubit*, Editura Nemira, București, 1994;
20. Bănulescu, Daniel, *Baladele lui Daniel Bănulescu*, 1997;
21. Bănulescu, Daniel, *Republica Federală Daniel Bănulescu* (antologie), 2000;
22. Bănulescu, Daniel, *Daniel al rugăciunii*, 2002;
23. Bănulescu, Daniel, *Cei șapte regi ai orașului București*, Editura Nemira, București, 1998;
24. Bănulescu, Daniel, *Cel mai bun roman al tuturor timpurilor*, Editura Cartea Românească, București, 2008;
25. Bănulescu, Daniel, *Ce bine e să fii Daniel Bănulescu*, Editura Cartea Românească, București, 2010;
26. Bănulescu, Daniel, *Fugi din viața ta, revoltătoare și slută, în cartea mea*, Editura Cartea Românească, 2009;
27. Bogdan, Stoian G., *Chipurile*, Editura Cartea Românească, București, 2009;
28. Coman, Dan, *anul cârțiței galbene*, Editura Timpul, Iași, 2003; Editura Vinea, București, 2004;
29. Coman, Dan, *ghinga*, Editura Vinea, București, 2005;
30. Coman, Dan, *d great coman* (antologie), Editura Vinea, București, 2007;
31. Coman, Dan, *dicționarul mara*, Editura Cartier, Chișinău, 2009;
32. Crudu, Dimitrie, *Falsul Dimitrie*, poezie, 1994;
33. Crudu, Dimitrie, *E închis vă rugăm nu insistați*, 1994;
34. Crudu, Dimitrie, *Șase cânturi pentru cei care vor să închirieze apartamente*, 1996;
35. Crudu, Dimitrie, *Crima sângeroasă din stațiunea violetelor*, Editura Vinea, București, 2001;

36. Crudu, Dimitrie, *Salvați Bostonul*, Editura Vinea, București, 2001;
37. Crudu, Dimitrie, *Duelul și alte texte*, 2004;
38. Crudu, Dimitrie, *Steaua fără... Mihail Sebastian*, Editura Cartea Românească, București, 2006;
39. Crudu, Dimitrie, *Măcel în Georgia*, Editura Cartea Românească, București, 2009;
40. Dobrescu, Caius, *Efebia*, Editura Marineasa, Timișoara, 1994;
41. Dobrescu, Caius, *Spălându-mi ciorapii*, 1994;
42. Dobrescu, Caius, *Deadevă*, Editura Paralela 45, Pitești, 1998;
43. Dobrescu, Caius, *Euromorphotikon*, Editura Tracus Arte, București, 2010;
44. Draghinescu, Rodica, *Aproape cald, Poeme*. Editura Plumb, Bacău, 1993;
45. Draghinescu, Rodica, *Fiecare avem sub pat niște fotografii de care ne este rușine*, Editura Marineasa, Timișoara, 1995;
46. Draghinescu, Rodica, *Distanța dintre un bărbat îmbrăcat și o femeie așa cum e*, Editura Marineasa, Timișoara, 1996;
47. Draghinescu, Rodica, *Obiect de lux ascuțit pe ambele părți*, Editura Cartea Românească, București, 1997;
48. Draghinescu, Rodica, *Ah!*, Editura Vinea, București, 1998;
49. Draghinescu, Rodica, *Gâteau de terre*, Editura DU Style, București, 1999;
50. Draghinescu, Rodica, *Craun*, Editura Paralela 45, Pitești, 1999 ;
51. Draghinescu, Rodica, *EU-genia*, Editura Vinea, București, 2000;
52. Draghinescu, Rodica, *Tangouri pe trambulină, Yes-euri*. Editura Paralela 45, Pitești, 2001;
53. Drumea, Domnica, *Crize*, Editura Vinea, București, 2003;
54. Drumea, Domnica, *Not for sale*, Editura Cartea Românească, București, 2009;
55. Dună, Teodor, *Trenul de treieșunu februarie*, Editura Vinea, București, 2002;
56. Dună, Teodor, *Catafazii*, Editura Vinea, București, 2005;
57. Dună, Teodor, *De-a viul*, Editura Cartea Românească, București, 2010;
58. Eftimie, Gabi, *Ochi roșii polaroid. Acesta este un test*, Editura Vinea, București, 2006;
59. Gălățanu, Mihail, *Știri despre mine*, Editura Litera, București, 1987;
60. Gălățanu, Mihail, *Șcrâșnind din pumni cu grație*, Editura Porto-Franco, 1993;
61. Gălățanu, Mihail, *Bunicul Kennedy*, Ed. Noduri și Semne, 1996;
62. Gălățanu, Mihail, *Evanghelia lui Barabas*, Ed. Cartea Românească, București, 1996;
63. Gălățanu, Mihail, *Mireasa tuturor*, Ed. Panteon, 1997;
64. Gălățanu, Mihail, *Meșterii de clopote*, Ed. Matinal, 1999;
65. Gălățanu, Mihail, *Strada Plantelor*, Ed. ALLFA, 2001;
66. Gălățanu, Mihail, *Literatura de cartier: Orbirea lui Tiresias, Un posibil manifestbal generației 90*, Ed. M.L.R., București, 2007;
67. Greceanu, Adela, *Titlul volumului meu, care mă preocupă atât de mult*, Editura Eminescu, București, 1997;
68. Greceanu, Adela, *Domnișoara Cvasi*, Editura Vinea, București, 2001;
69. Greceanu, Adela, *Înțelegerea drept în inimă*, Editura Paralela 45, Pitești, 2004;
70. Ianuș, Marius, *Manifest anarhist și alte fracturi*, Editura Vinea, București, 2000;
71. Ianuș, Marius, *Ursul din containăr – un film cu mine*, Editura Vinea, București, 2002;
72. Ianuș, Marius, *hârtie igienică precedată de primele poezii*, Editura Vinea, București, 2004;
73. Ianuș, Marius, *dansează ianuș* (antologie), Editura Vinea, București, 2006;
74. Ianuș, Marius, *Ștrumfii afară din fabrică!*, Editura Cartea Românească, București, 2007;
75. Khasis, T.S., *Farmacia cuvintelor*, Editura Viața Arădeană, Arad, 2003;
76. Khasis, T.S., *Arta scalpării*, Editura Vinea, București, 2005;

77. Komartin, Claudiu, *Păpușarul și alte insomnii*, Editura Vinea, București, 2003, 2007;
78. Komartin, Claudiu, *Cercul domestic*, Editura Cartea Românească, București, 2005;
79. Komartin, Claudiu, *Un anotimp în Berceni*, Editura Cartier, Chișinău, 2009, 2010;
80. Manasia, Ștefan, *Amazon*, Editura Tritonic, 2003; Editura Vinea, București, 2005;
81. Manasia, Ștefan, *Cartea micilor invazii*, Editura Cartea Românească, București, 2008;
82. Manasia, Ștefan, *Motocicleta de lemn*, 2010;
83. Mălaicu-Hondrari, Marin, *Zborul femeii pe deasupra bărbatului*, Editura Eikon, Cluj-Napoca, 2004;
84. Mălaicu-Hondrari, Marin, *Cartea tuturor intențiilor*, Editura Vinea, București, 2006;
85. Mălaicu-Hondrari, Marin, *La două zile distanță*, Editura Charmides, Bistrița, 2011;
86. Nimigean, Ovidiu, *Scrieri alese*, Ed. Pan, 1992;
87. Nimigean, Ovidiu, *Week-end printre mutați*, Ed. Pan, 1993;
88. Nimigean, Ovidiu, *adio adio dragi poezii*, Ed. Outopos, 1999;
89. Nimigean, Ovidiu, *planeta 0*, Ed. Junimea, Iași, 2002;
90. Nimigean, Ovidiu, *nicolina blues*, Ed. Cartea Românească, București, 2007;
91. Novac, Ruxandra, *Ecograffiti. Steaguri pe turnuri. Poeme pedagogice*, Editura Vinea, București, 2003;
92. Panța, Iustin, *Obiecte mișcate*, Editura Eminescu, București, 1991;
93. Panța, Iustin, *Lucruri simple sau echilibrul instabil*, Editura Biblioteca Euphorion, Sibiu, 1992;
94. Panța, Iustin, Ivănescu, Mircea, *Limitele puterii sau mituirea martorilor*, Editura Litera, 1994;
95. Panța, Iustin, *Familia și echilibrul indiferent*, Editura Arhipelag, 1995;
96. Panța, Iustin, *Banchetul. Echilibrul stabil*, Editura Albatros, 1998;
97. Panța, Iustin, *Manual de gânduri care liniștesc / Manual de gânduri care neliniștesc*, Editura Cartea Românească, București, 2000;
98. Panța, Iustin, *Cealaltă obișnuință* (ediție îngrijită de Dumitru Chioaru), Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2002;
99. Panța, Iustin, *Obiecte mișcate I, II*, Editura Vinea, București, 2003;
100. Pop, Ioan Es., *Ieudul fără ieșire*, Editura Cartea Românească, București, 1994;
101. Pop, Ioan Es., *Porcec*, Editura Cartea Românească, București, 1996;
102. Pop, Ioan Es., *Pantelimon 113 bis*, Editura Cartea Românească, București, 1999;
103. Pop, Ioan Es., *Podul*, antologie, Cartea Românească, București, 2000;
104. Pop, Ioan Es., *Rugăciunea de antracit / The Anthracite Prayer*, antologie bilingvă, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2002 ;
105. Pop, Ioan Es., *Petrecere de pietoni*, Ed. Paralela 45, Pitești, 2003;
106. Pop, Ioan Es., Vasilescu, Lucian, *Confort 2 îmbunătățit*, Ed. Publicațiilor pentru Străinătate, București, 2004;
107. Pop, Ioan Es., *Lumile livide / The Livid Worlds*, antologie bilingvă, Ed. Institutul Cultural Român, București, 2004;
108. Pop, Ioan Es., *No Exit*, antologie, Ed. Corint, București, 2007;
109. Pop, Ioan Es., *Ieudul fără ieșire*, Ed. Charmides/Ninpress, Bistrița-Năsăud, 2009.
110. Popescu, Cristian, *Familia Popescu*, plachetă de versuri, în colecția *Cartea cea mai mică*, 4, supliment al revistei *Convingeri comuniste*, București, 1987;
111. Popescu, Cristian, *Cuvânt înainte*, Ed. Cartea Românească, București, 1988;
112. Popescu, Cristian, *Arta Popescu*, Societatea Adevărul, București, 1994;
113. Popescu, Cristian, *Caiet de citire și de caligrafie (fragmente de jurnal)*, Editura Vinea, București, 2003;

114. Popescu, Simona, *Xilofonul și alte poeme*, 1990;
115. Popescu, Simona, *Pauza de respirație* (volum colectiv, Simona Popescu, Marius Oprea, Caius Dobrescu și Andrei Bodiș), Editura Vlasie, Pitești, 1992 ;
116. Popescu, Simona, *Juventus și alte poeme*, Editura Paralela 45, Pitești, 1994;
117. Popescu, Simona, *Noapte sau zi*, Editura Paralela 45, Pitești, 1998;
118. Popescu, Simona, *Lucrări în verde sau Pledoaria mea pentru poezie*, Editura Cartea Românească, București, 2006;
119. Popescu, Simona, *Exuvii*, Nemira, București, 1997, reeditare Editura Polirom, Iași, 2007;
120. Vasilescu, Lucian, *Evenimentul zilei - un poem văzut de Lucian Vasilescu*, Editura Nemira, București, 1995;
121. Vasilescu, Lucian, *Ingineria poemului de dragoste*, Editura Albatros, București, 1996;
122. Vasilescu, Lucian, *Sanatoriul de boli discrete*, Editura Cartea Românească, București, 1997;
123. Sociu, Dan, *borcane bine legate, bani pentru încă o săptămână*, Editura Junimea, Iași, 2002;
124. Sociu, Dan, *fratele păduche*, Editura Vinea, București, 2004;
125. Sociu, Dan, *cîntece eXcesive*, Editura Cartea Românească, București, 2005;
126. Sociu, Dan, *URBANCOLIA*, roman, Editura Polirom, Iași, 2008 ;
127. Sociu, Dan, *Nevoi speciale*, roman, Editura Polirom, Iași, 2008;
128. Soviany, Octavian, *Ucenicia bătrânului alchimist*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1983;
129. Soviany, Octavian, *Cântecele desăvârșirii interioare*, Editura Albatros, 1994;
130. Soviany, Octavian, *Turnul lui Casanova*, Editura Pontica, Constanța, 1996;
131. Soviany, Octavian, *Provincia pedagogică*, Editura Cartea Românească, București, 1996;
132. Soviany, Octavian, *Textele de la Montsalvat*, Editura Axa, Botoșani, 1997;
133. Soviany, Octavian, *Cartea lui Benedict*, Editura Vinea, București, 2002;
134. Soviany, Octavian, *Alte poeme de modă veche*, Editura Pontica, Constanța, 2004;
135. Soviany, Octavian, *Scrisori din Arcadia*, Editura Paralela 45, Pitești, 2005;
136. Soviany, Octavian, *Dilecta*, Editura Cartea Românească, București, 2006;
137. Stănescu, Saviana, *Proscrisa*, Editura Vinea, București, 2010;
138. Stoian, Bogdan G., *Chipurile*, Editura Cartea Românească, București, 2009;
139. Șerban, Robert, *Firește că exagerez*, Editura Excelsior, Timișoara, 1994;
140. Șerban, Robert, *Odyssex*, Editura Marineasa, Timisoara, 1996;
141. Șerban, Robert, *Pe urmele marelui fluviu / Auf den Spuren des grossen Stroms* (coautor, poezie și proză), volum bilingv (română și germană), Editura Fundației Pro, București, 2002;
142. Șerban, Robert, *Timișoara în trei prieteni*, Editura Brumar, Timișoara, 2003;
143. Șerban, Robert, *Cartea roz a comunismului* (coautor, memorialistică), Editura Versus, Iași, 2004;
144. Șerban, Robert, *Barzaconii/ Anus dazumal*, Editura Hartmann, Arad, 2005;
145. Șerban, Robert, *Cinema la mine-acasă*, Editura Cartea Românească, București, 2006;
146. Țuglea, Mircea, *Proezia*, Editura Pontica, Constanța, 1996;
147. Țuglea, Mircea, *mircea țuglea*, Editura Pontica, Constanța, 2001;
148. Țupa, Răzvan, *Fetiș*, Editura Vinea, București, 2001 ;
149. Țupa, Răzvan, *Fetiș - O carte românească a plăcerii*, Editura Vinea, București, 2003;
150. Țupa, Răzvan, *Corpuri Românești*, Editura Cartea Românească, București, 2005;
151. Urmanov, Adrian, *Cămurile cannonice*, Editura Pontica, Constanța, 2001 ;
152. Urmanov, Adrian, *Poeme utilitare*, Editura Pontica, Constanța, 2003;
153. Urmanov, Adrian, *Schelet*, Editura Pontica, Constanța, 2003;
154. Vancu, Radu, *Scrisori pentru Camelia*, Editura Imago, Sibiu, 2002;

155. Vancu, Radu, *Biographia litteraria*, Editura Vinea, 2006;
156. Vancu, Radu, *Monstrul fericit*, Editura Cartier, Chișinău, 2009;
157. Vinicius, Paul, *Drumul pînă la ospiciu și reîntoarcerea pe jumătate*, Editura Crater, București, 1998;
158. Vinicius, Paul, *Eclipsa*, Editura Crater, București, 1999;
159. Vinicius, Paul, *Studiu de bărbat*; Ed. M.N.L.R., București, 2003;
160. Vinicius, Paul, *Un poem pentru Ioan Flora*, Red Pagoda Press, S.U.A., 2005;
161. Vlădăreanu, Elena, *Din confesiunile distinsei doamne M.*, Colecția Underground Carmen, București, 2001;
162. Vlădăreanu, Elena, *Poezia taberei*, (în colaborare cu Virgil Bănescu, Boros Kinga, Andrei Gheorghe, Tania Mândru, Cristina Pastor, Aida Pulpan, Liviu Ioan Stoiciu) București, 2000;
163. Vlădăreanu, Elena, *Pagini*, Editura Timpul, Iași, 2002 (ed. a II-a, Editura Vinea, București, 2003);
164. Vlădăreanu, Elena, *Fisuri*, Editura Pontica, Constanța, 2003;
165. Vlădăreanu, Elena, *Europa. Zece cântece funerare*, Editura Cartea Românească, București, 2005;
166. Vlădăreanu, Elena, *spațiu privat. a handbook*, cu 33 de ilustrații de Dan Perjovschi, Editura Cartea Românească, București, 2009;

B. Bibliografie critică

1. Adorno, Theodor W., *Teoria estetică*, traducere din limba germană de Andrei Corbea, Gabriel H. Decuble, Cornelia Eșianu, coordonare, revizie și postfață de Andrei Corbea, Editura Paralela 45, Pitești, 2006;
2. Allen, Robert C.; Allen, Robert Clyde, *Channels of Discourse, Reassembled: Television and Contemporary Criticism*, Routledge, 1992;
3. Alphen, Ernest van; Bal, Mieke; Smith, Carel E., *The Rhetoric of Sincerity*, Stanford University Press, 2009;
4. Alonso, Dámaso, *Poezia spaniolă*, traducere și prefață de Sorin Mărculescu, Editura Univers, București, 1977;
5. Amaso, Alonso, *Materie și formă în poezie*, traducere de Angela Teodorescu-Martin, Editura Univers, București, 1982;
6. Angenot, Marc; Bessière, Jean; Fokkema, Douwe; Kushner, Eva, *Théorie littéraire*, P.U.F., Paris, 1989;
7. Antin, David, *Radical Coherency: Selected Essays on Art and Literature. 1966 to 2005*, University of Chicago Press, 2010;
8. Arbaugh Kinnahan, Linda, *Lyric Intervention: Feminism, Experimental Poetry, and Contemporary Discours*, University of Iowa Press, 2004;
9. Aristotel, *Poetica*, traducere de D.M. Pippidi, Editura Academiei, București, 1965;
10. Ariès, Philippe, *Timpul istoriei*, traducere de Răzvan Junescu, Editura Meridiane, București, 1997;
11. Baconsky, A.E., *Pagini despre literatura universală*, E.P.L., București, 1969;
12. Baconsky, A.E., *Meridiane*, E.P.L., București, 1969;
13. Bahtin, Mihail, *Discursul poetic și discursul romanesc*, în *Teoria limbajului poetic. Școala filologică rusă*, Editura Universității Al.I. Cuza, Iași, 1994;
14. Balotă, Nicolae, *Arte poetice ale secolului XX*, Editura Minerva, București, 1976;

15. Balotă, Nicolae, *Labirint*, Editura Eminescu, București, 1970;
16. Barthes, Roland, *Romanul scriiturii*, traducere de Adriana Babeți și Delia Șepețean-Vasilu, Editura Univers, București, 1987;
17. Barthes, Roland, *Gradul zero al scriiturii*, traducere din franceză de Alex. Cistelecan, Editura Cartier, Chișinău, 2006;
18. Barthes, Roland, *Eseuri critice*, traducere din franceză de Iolanda Vasiliu, Editura Cartier, Chișinău, 2006;
19. Baudelaire, Charles, *Critică literară și muzicală. Jurnale intime*, traducere și note de Liliana Țopa, studiu introductiv de George Bălan, Editura pentru Literatura Universală, București, 1968;
20. Baudelaire, Charles, *Pictorul vieții moderne și alte curiozități*, antologie, traducere și note de Radu Toma, Editura Meridiane, București, 1992;
21. Baudrillard, Jean, *Pour une critique de l'économie politique du signe*, Édition Gallimard, Paris, 1972;
22. Baudrillard, Jean, *Strategiile fatale*, traducere de Felicia Sicoie, Editura Polirom, Iași, 1996;
23. Baudrillard, Jean, *Celălalt prin sine însuși*, traducere de Ciprian Mihali, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj, 1997;
24. Baudrillard, Jean, Guillaume, Marc, *Figuri ale alterității*, traducere de Ciprian Mihali, Editura Paralela 45, Pitești, 2002;
25. Bayley, John, *Fascinația romantismului*, traducere de Horia Florian Popescu, Editura Univers, București, 1982;
26. Beach, Christopher, *Artifice & Indeterminacy: an Anthologie of New Poetics*, University of Alabama Press, 1998;
27. Bârgău, Vasile, *Generația optzeci: precursori și urmași*, Deva, 1999;
28. Bârna, Nicolae, *Comentarii critice*, București, 2001;
29. Bernstein, Charles, *Attack of the Difficult Poems*, University of Chicago Press, Chicago, 2011;
30. Bernstein, Charles, *My Way: Speches and Poems*, University of Chicago Press, Chicago, 1999;
31. Bernstein, Charles, *A Poetics*, Harvard University Press, Cambridge, 1992;
32. Bernstein, Charles, *Content's Dream. Essays 1975-1984*, Sun & Moon, Los Angeles, 1986;
33. Bernstein, Charles, *A Conversation with David Antin*, Granary Books, New York, 2002;
34. Bernstein, Charles, *Artifice of Absorbtion: An Essay*, Singing Horse Press, f.l., 1987;
35. Blanchot, Maurice, *Spațiul literar*, traducere și prefață de Irina Mavrodin, Editura Univers, București, 1980;
36. Borbély, Ștefan, *Aventura normalității*, în Gheorghe Crăciun, *Competiția continuă. Generația '80 în texte teoretice*, Editura Vlasie, Pitești, 1994;
37. Boldea, Iulian, *Metamorfozele textului*, Editura Ardealul, Tg. Mureș, 1996;
38. Boldea, Iulian, *Fața și reversul textului*, Editura Ardealul, Tg. Mureș, 1998;
39. Boldea, Iulian, *Dimensiuni critice*, Editura Universității « Petru Maior », Tg. Mureș, 1998 ;
40. Boldea, Iulian, *Symbolism, modernism, tradiționalism, avangardă*, Editura Aula, Brașov, 2002;
41. Boldea, Iulian, *Scriitori români contemporani*, Editura Ardealul, Tg. Mureș, 2002 ;
42. Boldea, Iulian, *Poezia neomodernistă*, Editura Aula, Brașov, 2004;
43. Boldea, Iulian, *Vârstele criticii*, Editura Paralela 45, Pitești, 2005;
44. Boldea, Iulian, *Istoria didactică a poeziei românești*, Editura Aula, Brașov, 2005;
45. Bolecki, Włodimierz, „1989 in Poland”, în Marcel Corniș-Pope, *History of the literary cultures af East-Central Europe: junctures and disjunctures in the 19th and 20th centuries*, John Benjamins Publishing Company, 2004;

46. Bousoño, Carlos, *Teoria expresiei poetice*, traducere de Ileana Georgescu, studiu introductiv de Mircea Martin, Editura Univers, București, 1975;
47. Brecht, Bertolt, *Scrieri despre teatru*, traducere de Corina Jiva, Editura Univers, București, 1977;
48. Breton, André, *Primul manifest al suprarealismului*, în Mario de Micheli, *Avangarda artistică a secolului XX*, traducere de Ilie Constantin, Editura Meridiane, București, 1968;
49. Brindeau, Serge, *La poésie contemporaine de langue française depuis 1945*, Éditions Saint Germaine-des-Prés, Paris, 1973;
50. Bucur, Romulus, *Poeți optzeciști (și nu numai) în anii '90*, Editura Paralela 45, Pitești, 2000;
51. Burgos, Jean, *Pentru o poetică a imaginarii*, traducere de G. Duda și M. Gulea, Editura Univers, București, 1988;
52. Butor, Michel, *Repertoriu*, traducere de Constantin Teacă, cuvânt înainte de Irina Mavrodin, Editura Univers, București, 1979;
53. Buzera, Ion, *Reinventarea lecturii*, Craiova, 2000;
54. Caillois, Roger, *Eseuri despre imaginație*, traducere de Viorel Grecu, Editura Univers, București, 1975;
55. Caudwell, Christopher, *Illusion and Reality*, Seven Seas Publishers, Berlin, 1977;
56. Călinescu, George, *Principii de estetică*, E.P.L.U., București, 1968;
57. Călinescu, Matei, *Conceptul modern de poezie. De la romantism la avangardă*, Editura Eminescu, 1972;
58. Călinescu, Matei, *Conceptul modern de poezie. De la romantism la avangardă*, Editura Paralela 45, Pitești, 2005;
59. Călinescu, Matei, *Clasicismul european*, Editura Enciclopedică Română, București, 1971;
60. Călinescu, Matei, *Eseurile despre poezie ale lui Edgar Poe*, în Edgar Allan Poe, *Principiul poetic*, Editura Univers, București, 1971;
61. Călinescu, Matei, *Cinci fețe ale modernității*, Editura Univers, București, 1997;
62. Cărtărescu, Mircea, *Postmodernismul românesc*, Editura Humanitas, București, 1999;
63. Chitnis, Rajendra A., *Literature in Post-Communist Russia and Eastern Europe: the Russian, Czech and Slovak Fiction of the Charges, 1988-1998*, Routledge, 2005;
64. Chomsky, Noam, *Cunoașterea limbii*, traducere de Alexandra Cornilescu, Ileana Badea și Taina Dușescu-Coliban, Editura Științifică, București, 1996;
65. Ciardi, John, *How does a Poem Mean?*, MA: The Riverside Press, Cambridge, 1959;
66. Ciocârlie, Livius, *Realism și devenire poetică în literatura franceză*, Editura Facla, Timișoara, 1974;
67. Ciocârlie, Livius, *Negru și alb*, Editura Cartea Românească, București, 1979;
68. Cistelean, Al., *Top ten*, Editura Dacia, Cluj Napoca, 2000;
69. Cistelean, Al., *Al doilea top*, Editura Aula, Brașov, 2004;
70. Coleridge, Samuel, *Biographia litteraria*, în *Arte poetice. Romantismul*, coord. Angela Ion, Editura Univers, București, 1982;
71. Comarnescu, Petru, *Prefață la vol. Antologie a poeziei americane moderne*, Editura de Stat, București, 1947;
72. Conn, Peter, *O istorie a literaturii americane*, traducere de Cosana Nicolae, Editura Univers, București, 1996;
73. Corbea, Andrei, *Despre „teme”. Explorări în dimensiunea antropologică a literarității*, Editura Universității Al.I. Cuza, Iași, 1995;

74. Corbea, Andrei, *Prefață la Hans Robert Jauss, Experiență estetică și hermeneutică literară*, Editura Univers, București, 1983;
75. Corbu, Daniel, *Generația poetică optzeci: portrete critice*, cu bibliogr., Iași, 2000;
76. Cornea, Paul, *Introducere în teoria lecturii*, Editura Minerva, București, 1988;
77. Corniș-Pop, M., *The unfinished battles: Romanian postmodernism before and after 1989*, Iași, 1997;
78. Corniș-Pope, Marcel, *History of the Literary Cultures of East-Central Europe: junctures and disjunctures in 19th and 20th centuries*, John Benjaming Publishing Company, 2004;
79. Corti, Maria, *Principiile comunicării literare*, traducere de Ștefania Mincu, Editura Univers, București, 1981;
80. Coșeriu, Eugen, *Limbaajul poetic*, în *Convorbiri literare*, nr. 5-6, 1994;
81. Coșeriu, Eugen, *Introducere în lingvistică*, Editura Echinoc, Cluj-Napoca, 1995;
82. Coteanu, Ion, *Stilistica funcțională a limbii române*, Editura Academiei, București, 1973;
83. Crăciun, Gheorghe, *Aisbergul poeziei moderne*, Editura Paralela 45, Pitești, 2002;
84. Crăciun, Gheorghe, *De la modernism la postmodernism*, în *În căutarea referinței*, Editura Paralela 45, Pitești, 1998;
85. Crăciun, Gheorghe, *În căutarea referinței*, Editura Paralela 45, Pitești, 1998;
86. Cristea-Enache, Daniel, *Timpuri noi*, Editura Cartea Românească, București, 2009;
87. Cristea, Radu Călin, *Argument*, în Gheorghe Crăciun, *Competiția continuă. Generația '80 în texte teoretice*, ed.cit.;
88. Croce, Benedetto, *Poezia*, traducere și prefață de Șerban Stati, Editura Univers, București, 1972;
89. Danilov, Nichita, *Oglinda activă*, în Gheorghe Crăciun, *Competiția continuă. Generația '80 în texte teoretice*, ed.cit.;
90. Deleuze, Gilles, *Diferență și repetiție*, traducere de Toader Saulea, Editura Babel, București, 1995;
91. Debenedetti, Giacomo, *Poezia italiană din secolul al XX-lea*, traducere, cuvânt înainte și note de Florin Chirițescu, Editura Univers, București, 1986;
92. Derrida, Jacques, *Diseminarea*, traducere și postfață de Cornel Mihai Ionescu, Editura Univers Enciclopedic, București, 1997;
93. Diaconu, Mircea A., *Instantanee critice*, Editura Moldova, Iași, 1998;
94. Diaconu, Mircea A., *Fetele poeziei. Fragmente critice*, Editura Junimea, Iași, 1999;
95. Diaconu, Mircea A., *Poezia postmodernă*, Editura Aula, Brașov, 2002;
96. Diaconu, Mircea A., *Atelierele poeziei*, Editura Fundației Culturale Române, București, 2005;
97. Dimaras, C. Th., *Istoria literaturii neogrecești*, traducere de Mihai Vasiliu, Editura pentru Literatura Universală, București, 1968;
98. Drew, Elizabeth, *Discovering Poetry*, W.W. Norton & Company, New York, 1933;
99. Dobrescu, Caius, *Modernitatea ultimă*, Editura Univers, București, 1998;
100. Doinaș, Șt. Aug., *Lampa lui Diogene*, Editura Eminescu, București, 1970;
101. Doinaș, Șt. Aug., *Măștile adevărului poetic*, Editura Cartea Românească, București, 1992;
102. Drury, John, *The Poetry Dictionary*, Writer's Digest Book, 2005;
103. Dufrenne, Mikel, *Poeticul*, traducere și cuvânt înainte de Ion Pascadi, Editura Univers, București, 1971;
104. Du Marsais, *Despre tropi*, traducere de Maria Garpov, Editura Univers, București, 1981;
105. Dumont, Louis, *Eseu asupra individualismului: o perspectivă asupra ideologiei moderne*, traducere de Luiza și Laurențiu Ștefan-Scarlat, Editura Anastasia/EU Press, București, 1996;

106. Eliot, T.S., *Eseuri*, traducere de Petru Creția, Editura Univers, București, 1974;
107. Eco, Umberto, *Opera deschisă*, prefață și traducere de Cornel Mihai Ionescu, Editura pentru Literatura Universală, București, 1969;
108. Eco, Umberto, *Tratat de semiotică generală*, traducere de Anca Giurescu și Cezar Radu, postfață și note de Cezar Radu, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1982;
109. Eco, Umberto, *Lector in fabula. Cooperarea interpretativă în textele narative*, traducere de Marina Spalas, prefață de Cornel Mihai Ionescu, Editura Univers, București, 1991;
110. Eco, Umberto, *Limitele interpretării*, traducere de Ștefania Mincu și Daniela Bucșă, Editura Pontica, Constanța, 1996;
111. Empson, William, *Șapte tipuri de ambiguitate*, traducere, prefață și note de Ileana Verzea, Editura Univers, București, 1981;
112. Fauchereau, Serge, *Introducere în poezia americană modernă*, traducere, prefață și tabel cronologic de Ștefan Stoenescu; traducerea versurilor de C. Abăluță și Șt. Stoenescu; notă biobibliografică de Teodor Vârgolici, Editura Minerva, București, 1974;
113. Fairclough, Norman; Cortese, Giuseppina; Ardizzone, Patrizia, *Discourse and Contemporary Social Change*, 2007;
114. Felea, Victor, *Prefață la Robert Frost, Versuri*, Editura Tineretului, București, 1969;
115. Ferry, Luc, *Homo aestheticus. Inventarea gustului în epoca democratică*, traducere din limba franceză de Cristina și Costin Popescu, Editura Meridiane, București, 1997;
116. Foucault, Michel, *Cuvintele și lucrurile. O arheologie a științelor umane*, traducere de Bogdan Ghiu și Mircea Vasilescu, Editura Univers, București, 1996;
117. Fontanier, Pierre, *Figurile limbajului*, traducere, prefață și note de Antonia Constantinescu, Editura Univers, București, 1977;
118. Fraser, Kathleen, *Translating the Unspeakable. Poetry and the Innovative Necessity: Essays*, University of Alabama Press, 2000;
119. Frege, Gottlob, *Scrieri logico-filozofice*, traducere, studiu introductiv, notițe introductive și note de Sorin Vieru, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1977;
120. Friedrich, Hugo, *Structura liricii moderne*, traducere de Dieter Fuhrmann, prefață de Mircea Martin, Editura Univers, București, 1998;
121. Frost, Elisabeth Ann; Hogue, Cynthia, *Innovative Women Poets: an Antology of Contemporary Poetry and Interviews*, University of Iowa Press, 2006;
122. Frost, Elisabeth Ann, *The Feminist Avant-garde in American Poetry*, University of Iowa Press, 2003;
123. Frye, Northrop, *Anatomia criticii*, traducere de Domnica Sterian și Mihai Spăriosu, Editura Univers, București, București, 1972;
124. Genette, Gérard, *Figuri*, traducere de Angela Ion și Irina Mavrodin, Editura Univers, București, 1978;
125. Genette, Gérard, *Introducere în arhitext. Ficțiune și dicțiune*, traducere și prefață de Ion Pop, Editura Univers, București, 1994;
126. Gilbert, K.E.; Kuhn, H. *Istoria esteticii*, traducere de Sorin Mărculescu, Editura Meridiane, București, 1972;
127. Grabes, Herbert, *Aesthetics and Contemporary Discourse*, Gunter Narr Verlag, 1994;
128. Grigorescu, Dan, *Direcții în poezia secolului XX*, Editura Eminescu, București, 1975;
129. Grupul μ, *Retorica generală*, traducere de Antonia Constantinescu și Ileana Littera, Editura Univers, București, 1974;
130. Grupul μ, *Retorica poeziei*, traducere de Marina Mureșanu, Editura Univers, București, 1997;

131. Gugliemi, Angelo, *Avangardă și experimentalism*, în Cornel Mihai Ionescu, *Generația lui Neptun. Grupul '63*, E.P.L.U., București, 1967;
132. Habermas, Jurgen, *Sfera publică și transformarea ei structurală*, traducere de Janina Ianoși, Editura Univers / CEU, București, 1998;
133. Harmon, William, *Classic Writings on Poetry*, Columbia University Press, New York, 2003;
134. Hobsbaum, Philip, *Metre, Rhythm, and Verse Form*, Routledge, New York, f.a.;
135. Hutcheon, Linda, *Poetica postmodernismului*, traducere de Dan Popescu, Editura Univers, București, 1997;
136. Hocke, G.R., *Manierismul în literatură. Alchimie a limbii și artă combinatorie esoterică. Contribuții la literatura comparată europeană*, traducere de Herta Spuhn, prefață de Nicolae Balotă, Editura Univers, București, 1977;
137. Hristić, Jovan, *Formele literaturii moderne*, traducere de Voislava Stoianovici, Editura Univers, București, 1973;
138. Huizinga, Johan, *Homo ludens*, traducere de H.R. Radian, Cuvânt înainte de Gabriel Liiceanu, Editura Humanitas, București, 2002;
139. Ionescu, Cornel Mihai, *Generația lui Neptun. Grupul '63*, E.P.L.U., București, 1967;
140. Jakobson, Roman, *Probleme de stilistică*, Editura Științifică, București, 1964;
141. Jakobson, Roman, *Poezia gramaticii și gramatica poeziei*, în *Poetică și stilistică*, Editura Univers, București, 1972;
142. Jakobson, Roman, *Ce este poezia?*, în *Ce este literatura? Școala Formală Rusă*, Editura Univers, București, 1983;
143. Jameson, Fredric, *Postmodernism, or the Cultural Logic of Late Capitalism*, Duke University Press, Durham, 1991;
144. Janecek, Gerald, *Sight and Sound entwined: studies of the new Russian poetry*, Berghahn Books, 2000;
145. Jauss, Hans Robert, *Experiență estetică și hermeneutică literară*, traducere de Andrei Corbea, Editura Univers, București, 1983;
146. Hartley, George, *Textual Politics and the Language Poets*, Indiana University Press, 1989;
147. Hejimián, Lyn, *The Language of Inquiry*, University of California Press, 2000;
148. Hogne, Cynthia, *Scheming Women: Poetry, Privilege, and the Politics of Subjectivity*, Sunny Press, 1995;
149. Kandinsky, Wassily, *Spiritualul în artă*, traducere și prefață de Amelia Pavel, Editura Meridiane, București, 1994;
150. Keller, Lynn, *Thinking Poetry. Readings in Contemporary Women's Exploratory Poetics*, University of Iowa Press, 2010;
151. Keller, Lynn, *Forms of Expansion. Recent Long Poems by Women*, University of Chicago Press, 1997;
152. Keller, Lynn; Cristianne Miller, *Feminist Measures: Soundings in Poetry and Theory*, University of Michigan Press, 1994;
153. Kinnahan, Linda A., *Poetics of the Feminine*, Cambridge University Press, 2008;
154. Kinzie, Mary, *A Poet's Guide to Poetry*, University of Chicago Press, Chicago, f.a.;
155. Krieger, Murray, *Teoria criticii*, traducere și prefață de Radu Surdulescu, Editura Univers, București, 1982;
156. Lazer, Hank, *Opposing Poetries*, Northwestern University Press, 1996;
157. Lefter, Ion Bogdan, *Scriitori români din anii '80-'90*, Editura Paralela 45, Pitești, 2001;

158. Lefter, Ion Bogdan, *Flashback 1985: începuturile „noii poezii”*, Editura Paralela 45, Pitești, 2005;
159. Lefter, Ion Bogdan, *Postmodernism: din dosarul unei „bătălii” culturale*, cu bibliogr., Editura Paralela 45, Pitești, 2000;
160. Lejeune, Philippe, *Pactul autobiografic*, traducere de Irina Margareta Nistor, Editura Univers, București, 2000;
161. López, Alfred J., *Posts and Pasts: A Theory of Postcolonialism*, State University of New York, New York, 2001;
162. Lotman, I.M., *Lecții de poetică structurală*, Editura Univers, București, 1970;
163. Lucaits, John Louis; Condit, Celeste Michelle; Candill, Sally, *Contemporary Rhetorical Theory: A Reader*, Guilford Press, 1999;
164. Lyons, John, *Introducere în lingvistica teoretică*, traducere de Alexandra Cornilescu și Ioana Ștefănescu, Editura Științifică, București, 1995;
165. Lyotard, Jean François, *Condiția postmodernă*, traducere de Ciprian Mihali, Editura Babel, București, 1993;
166. Lyotard, Jean François, *Fenomenologia*, traducere de Horia Gănescu, Editura Humanitas, București, 1997;
167. Maiakovski, Vladimir, *Cum se fac versurile?*, în *Despre munca scriitorului*, Editura Cartea Rusă, București, 1955;
168. Mallarmé, Stéphane, *Divagații. Igitur. O lovitură de zaruri*, traducere de Ioana Diaconescu și Mihnea Moroianu, Editura Atlas, București, 1997;
169. Manolescu, Nicolae, *Despre poezie*, Editura Cartea Românească, București, 1987;
170. Manolescu, Nicolae, *Istoria critică a literaturii române*, Editura Paralela 45, Pitești, 2008;
171. Manolescu, Nicolae, *Despre poetică*, în *Ateneu*, nr. 1, 1986;
172. Manolescu, Nicolae, *Metamorfozele poeziei*, prefață la antologia *Poezia modernă de la G. Bacovia la Emil Botta*, Editura Allfa-Paideia, București, 1996;
173. Manolescu, Nicolae, *Despre literatura postbelică. Lista lui Manolescu*, Editura Aula, Brașov, 2001;
174. Marcus, Solomon, *Poetica matematică*, Editura Academiei, București, 1970;
175. Marino, Adrian, *Hermeneutica ideii de literatură*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1987;
176. Marino, Adrian, *Modern, modernism, modernitate*, E.P.L.U., București, 1969;
177. Marrou, H.I., *Trubadurii*, traducere, note și postfață de Sorina Bercescu, Editura Univers, București, 1983;
178. Martin, Mircea, *Carlos Bousoño și legile poeziei*, prefață la Carlos Bousoño, *Teoria expresiei poetice*, Editura Univers, București, 1975;
179. Martin, Mircea, *Dicțiunea ideilor*, Editura Cartea Românească, București, 1981;
180. Matvejević, Predrag, *Poetica evenimentului*, traducere și note de Luminița Beiu-Paladi, Editura Univers, București, 1980;
181. Mavrodin, Irina, *Romanul poetic*, Editura Univers, București, 1977;
182. Mavrodin, Irina, *Poietică și poetică*, Editura Univers, București, 1982;
183. McLuhan, Marshall, *Texte esențiale*, traducere de Mihai Moroianu, Editura Nemira, București, 2006;
184. McLuhan, Marshall, *În era digitală*, traducere de Mihnea Columbeanu, Editura Antet, București, 2001;
185. McLuhan, Marshall, *Galaxia Gutenberg. Omul și era tiparului*, traducere de L. și P. Năvodaru, Editura Politică, București, 1975;

186. Merleau-Ponty, Maurice, *Fenomenologia percepției*, traducere de Ilieș Câmpeanu și Giorgiana Vătășelu, Editura Aion, București, 1999;
187. Micheli, Mario de, *Avangarda artistică a secolului XX*, traducere de Ilie Constantin, Editura Meridiane, București, 1983;
188. Mihăilescu, Dan C., *Literatura română în postceașism*, vol. I-III, Editura Polirom, Iași, 2004;
189. Mincu, Marin, *Introducere în avangarda literară românească*, în Marin Mincu, *Avangarda literară românească*, antologie de texte, Editura Minerva, București, 1983;
190. Mincu, Marin, *Experimentalismul poetic românesc*, 2006;
191. Mincu, Marin, *Generația 2000*, antologie de texte, Editura Pontica, Constanța, 2004;
192. Mincu, Marin, *O panoramă critică a poeziei românești din secolul al XX-lea*, Editura Pontica, Constanța, 2008;
193. Mincu, Marin, *Poezia română actuală*, Editura Pontica, Constanța, 1999;
194. Mincu, Marin, *Textualism și autenticitate*, București, 1993;
195. Morpurgo-Tagliabue, Guido, *Estetica contemporană*, vol. I-II, traducere de Crișan Toescu; prefață de Titus Mocanu, Editura Meridiane, București, 1976;
196. Mukařovsky, Jan, *Despre limbajul poetic*, în *Poetică și stilistică*, Editura Univers, București, 1972;
197. Munteanu, Romul, *Prefață la Osip Mandeștam, Silentium*, Editura Univers, București, 1971;
198. Munteanu, Romul, *Noul roman francez*, studiu și antologie de texte, E.P.L.U, 1968;
199. Mușat, Carmen, *Perspective asupra romanului postmodern și alte ficțiuni teoretice*, Editura Paralela 45, Pitești, 1998;
200. Mușina, Al., *Paradigma poeziei moderne*, Editura Leka-Brâncuși, f.a., f.l.;
201. Mușina, Al., *Unde se află poezia?*, Editura Arhipelag, Târgu Mureș, 1996;
202. Mușina, Al., *Eseu asupra poeziei moderne*, Editura Cartier, Chișinău, 1997;
203. Mușina, Al., *Sinapse*, Editura Aula, Brașov, 2001;
204. Mușina, Al., *Supraviețuirea prin ficțiune*, Editura Aula, Brașov, 2005;
205. Mușina, Al., *Antologie de poezie modernă. Poeți moderni despre poezie*, împreună cu Romulus Bucur, Editura Leka-Brâncuși, București, 1997 ;
206. Negrici, Eugen, *Expresivitatea involuntară*, Editura Cartea Românească, București, 1977 ;
207. Negrici, Eugen, *Introducere în poezia contemporană*, Editura Cartea Românească, București, 1985;
208. Negrici, Eugen, *Sistematica poeziei*, Editura Cartea Românească, București, 1988;
209. Negrici, Eugen, *Imanența literaturii*, Cartea Românească, București, 1981;
210. Negrici, Eugen, *Figura spiritului creator*, Cartea Românească, București, 1978;
211. Negrici, Eugen, *Poezia unei religii politice. Patru decenii de agitație și propagandă*, o antologie a poeziei proletcultiste cu prefață de Eugen Negrici, Editura Pro, București, 1995 ;
212. Negrici, Eugen, *Literature and propaganda in communist Romania*, The Romanian Cultural Foundation Publishing House, 1999;
213. Negrici, Eugen, *Iluziile literaturii române*, Cartea Românească, București, 2008;
214. Negrici, Eugen, *Literatura română sub comunism. Proza*, Editura Fundației Pro, București, 2002;
215. Negrici, Eugen, *Literatura română sub comunism. Poezia*, Editura Fundației Pro, București, 2003;
216. Nemoianu, Virgil, *O teorie a secundarului. Literatură, progres și reacțiune*, Editura Univers, București, 1997;

217. Neubauer, John; Török, Borbála Zsuzsanna, *The Exile and Return of writers from East-Central Europe: A Compendium*, Walter de Gruyter, 2009;
218. Norman, Charles, *Poets on Poetry*, Collier Books, New York, 1962;
219. Novalis, *Între veghe și vis. Fragmente romantice*, selecție, traducere, prefață, note și comentarii de Viorica Nișcov, Editura Univers, București, 1995;
220. Oliver, Mary, *A Poetry Handbook*, Harcourt Brace & Co., New York, 1994;
221. Oliver, Mary, *Rules for the Dance*, Houghton Mifflin, Boston, 1998;
222. Pajnik, Mojca; Lesjak-Tušek, Petra, *A Contemporary Discourse of Advertising*, 2002;
223. Papahagi, Marian, *Critica de atelier*, Editura Cartea Românească, București, 1983;
224. Papu, Edgar, *Evoluția și formele genului liric*, Editura Tineretului, București, 1968;
225. Papu, Edgar, *Despre stiluri*, Editura Eminescu, București, 1986;
226. Perelman, Bob, *The Marginalization of Poetry: Language writing and Literary History*, Princeton University Press, 1996;
227. Perelman, Bob (editor), *Writing / Talks*, Southern Illinois University Press, Carbondale, 1985;
228. Perelman, Bob, *The Trouble with Genius: Reading Pound, Joyce, Stein, and Zukovsky*, University of California Press, Berkeley, 1994;
229. Perelman, Bob, *The Grand Piano: An Experiment in Collective Autobiography*, Mode A / this Press, Detroit, 2006;
230. Perloff, Marjorie, *21th Century Modernism: the "New" Poetics*, Blackwell Publishing Limited, 2002;
231. Perloff, Marjorie, *Unoriginal Genius: Poetry by Other Means in the New Century*, University of Chicago Press, 2010;
232. Perloff, Marjorie, *Differentials: Poetry, Poetics, Pedagogy*, University of Alabama Press, 2004;
233. Perloff, Marjorie, *The Vienna Paradox: A Memoir*, New Directions Books, 2004;
234. Perloff, Marjorie, *The Futurist Moment: Avant-Garde, Avant-Guerre, and the Language of Rupture, with a new Preface*, University of Chicago Press, 2003;
235. Perloff, Marjorie, *Poetry On and Off the Page: Essays for Emergent Occasions*, Northwestern University Press, 1998;
236. Perloff, Marjorie, *Frank O'Hara: Poet Among Painters*, University of Chicago Press, 1998;
237. Perloff, Marjorie, *The Dance of the Intellect: Studies in the Poetry of the Pound Tradition*, Northwestern University Press, 1996;
238. Perloff, Marjorie, *Wittgenstein's Ladder: Poetic Language and the Strangeness of the Ordinary*, University of Chicago Press, 1996;
239. Perloff, Marjorie, *Radical Artifice: Writing Poetry in the Age of Media*, University of Chicago Press, 1991;
240. Perloff, Marjorie, *Poetic License: Studies in the Modernist and Postmodernist Lyric*, Northwestern University Press, 1990;
241. Petrescu, Ioana Em., *Modernism / Postmodernism: A Hypothetical Model*, în *Euresis*, nr. 1-2, 1995;
242. Petrescu, Liviu, *Poetica postmodernismului*, Editura Paralela 45, Pitești, 1996;
243. Pinsky, Robert, *The Sounds of Poetry*, Farrar, Straus and Giroux, New York, 1999;
244. Plett, Heinrich F., *Știința textului și analiza de text. Semiotică, lingvistică, retorică*, Editura Univers, București, 1983;
245. Poe, Edgar Allan, *Principiul poetic*, traducere de Mira Stoiculescu, Prefața de Matei Călinescu, Editura Univers, București, 1971;

246. Pop, Ion, *Ore franceze*, Editura Univers, București, 1979;
247. Pop, Ion, *Jocul poeziei*, Editura Cartea Românească, București, 1985;
248. Popescu, Simona, *Volubilis*, Editura Paralela 45, Pitești, 1998;
249. Poulet, Georges, *Conștiința critică*, traducere și prefață de Ion Pop, Editura Univers, București, 1979;
250. Poulet, Georges, *Metamorfozele cercului*, traducere de Irina Bădescu și Angela Martin, studiu introductiv de Mircea Martin, Editura Univers, București, 1987;
251. Prins, Yopie; Shreiber, Maera, *Dwelling in Possibility: Women Poets and Critics on Poetry*, Cornell University Press, 1997;
252. Quinn, Arthur, *Figures of Speech*, Lawrence Erlbaum Associates, Hillsdale, 1993;
253. Rachieru, A.D., *Elitism și postmodernism în context postdecembriest*, teză de doctorat, București, 1999;
254. Raymond, Marcel, *De la Baudelaire la suprarealism*, traducere de Leonid Dimov, studiu introductiv de Mircea Martin, Editura Univers, București, 1970;
255. Read, Herbert, *Imagine și idee. Funcția artei în dezvoltarea conștiinței umane*, traducere de Ion Herdan, Editura Univers, București, 1970;
256. Read, Herbert, *Originile formei în artă*, traducere de C.F. Pavlovici, Editura Univers, București, 1971;
257. Ricœur, Paul, *Metafora vie*, traducere de Irina Mavrodin, Editura Univers, București, 1984;
258. Ricœur, Paul, *Istorie și adevăr*, traducere și prefață E. Niculescu, Editura Anastasia / CEU Press, București, 1996;
259. Richards, I.A., *Principii ale criticii literare*, traducere de Florica Alexandrescu, Editura Univers, București, 1974;
260. Richard, Jean-Pierre, *Poezie și profunzime*, traducere de Cornelia Ștefănescu, Editura Univers, București, 1974;
261. Rosenbaum, Susan B., *Professing Sincerity: Modern Lyric Poetry, Commercial Culture, and the Crisis in Reading*, University Press, 2007;
262. Rubin, Joan Shelley, *Songs of Ourselves: the Uses of Poetry in America*, Harvard University Press, 2007;
263. Schlaeger, Jürgen (ed.), *The Anthropological Turn in Literary Studies*, Gunter Narr Verlag, 1999;
264. Schlaeger, Jürgen; Stedman, Gesa, *Representations of Emotions*, Gunter Narr Verlag, 1999;
265. Schelling, F.W.J., *Sistemul idealismului transcendent*, traducere de Radu Gabriel Pârvu, Editura Humanitas, București, 1995;
266. Schlegel, August Wilhelm; Schlegel, Friedrich, *Despre literatură*, Editura Univers, București, 1983;
267. Segel, Harold B., *Literary History of Eastern Europe since 1945*, Columbia University Press, 2008;
268. Shneidman, N.N., *Russian Literature, 1988-1994: the End of an Era*, University of Toronto Press, 1995;
269. Shneidman, N.N., *Russian Literature, 1995-2002: on the Threshold of the New Millennium*, University of Toronto Press, 2004;
270. Silliman, Ronald, *The New Sentence*, Roof, New York, 1987;
271. Simion, Eugen, *Întoarcerea autorului. Eseuri despre relația creator-operă*, Editura Cartea Românească, București, 1981;

272. Simion, Eugen, *Sfidarea retoricii. Jurnal german*, Editura Cartea Românească, București, 1985;
273. Soviany, Octavian, *Cinci decenii de experimentalism*, vol. I-II, Editura Casa de Pariuri Literare, București, 2011;
274. Spiridon, Monica, *Apărarea și ilustrarea criticii*, E.D.P., București, 1996;
275. Spiridon, Monica, *După Babel*, Editura Univers, București, 1983;
276. Stravinski, Igor, *Poetica muzicală*, Editura Uniunii Compozitorilor, București, 1967;
277. Streinu, Vladimir, *Versificația modernă*, E.P.L. București, 1966;
278. Streinu, Vladimir, *Poezie și poeți români*, Editura Minerva, București, 1983;
279. Szegedy-Maszák, Mihály, „Postmodern Literature in Hungary”, în Marcel Corniș-Pope, *History of the Literary Cultures of East-Central Europe: junctures and disjunctures in 19th and 20th centuries*, John Benjaming Publishing Company, 2004;
280. Șklovski, Viktor, *A fost odată*, Editura Univers, București, 1971;
281. Streinu, Vladimir, *Istoria literaturii române contemporane*, Editura Mașina de Scris, București, 2005;
282. Streinu, Vladimir, *Stradivarius*, Editura EuroPress Group, București, 2008;
283. Tatarkiewicz, Wladyslaw, *Istoria esteticii*, vol. I, II, III, IV, Editura Meridiane, București, 1978;
284. Tzvetan, Todorov, *Viața comună*, traducere de Geanina Tidvă, Editura Humanitas, București, 2010;
285. Tzvetan, Todorov, *Confruntarea cu extrema. Victime și torționari în secolul XX*, traducere de Traian Nica, Editura Humanitas, București, 1996;
286. Tzvetan, Todorov, *Grădina nedesăvârșită*, traducere din limba franceză de Delia Șepețean Vasiliu, Editura Trei, București, 2002;
287. Tzvetan, Todorov, *Memoria răului, ispita binelui. O analiză a secolului*, traducere de Magdalena Boiangiu, Alexandru Boiangiu, Editura Curtea Veche, București, 1992;
288. Tzvetan, Todorov, *Noi și ceilalți*, traducere de Alex. Vlad, Editura Institutul European, București, 1999;
289. Tzvetan, Todorov, *Cucerirea Americii. Problema celuilalt*, traducere de Magda Jeanrenaud, Institutul European, Iași, 1994;
290. Tzvetan, Todorov, *Omul deșrădăcinat*, traducere și prefață de Ion Pop, Editura Institutul European, Iași, 1999;
291. Tzvetan, Todorov, *Teorii ale simbolului*, traducere de Mihai Murgu, Editura Univers, București, 1977;
292. Tomașevski, Boris, *Teoria literaturii. Poetica*, traducere, prefață și comentarii de Leonida Teodorescu, Editura Univers, București, 1977;
293. Țeposu, Radu G., *Viața și opiniile personajelor*, Editura Cartea Românească, București, 1983;
294. Țeposu, Radu G., *Istoria tragică și grotescă a întunecatului deceniu literar nouă*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1993 ;
295. Urian, Tudorel, *Proza românească a anilor '90*, București, 2000;
296. Ursa, Mihaela, *Optzecismul și promisiunile postmodernismului*, Editura Paralela 45, Pitești, 1999;
297. Van Tieghem, Philippe, *Marile doctrine literare în Franța*, traducere de Al. George, Editura Univers, București, 1972;
298. Vasiliu, Emanuel, *Introducere în teoria textului*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1990;

299. Vattimo, Gianni, *Sfârșitul modernității*, traducere de Ștefania Mincu, Editura Pontica, Constanța, 1993;
300. Vattimo, Gianni, *Societatea transparentă*, traducere de Ștefania Mincu, Editura Pontica, Constanța, 1995;
301. Vianu, Tudor, *Studii de stilistică*, E.D.P., București, 1968;
302. Vianu, Tudor, *Scriitori români din secolul XX*, Editura Minerva, București, 1979;
303. Wachtel, Andrew, *Remaining Relevant after Communism: the Role of the Writer in Eastern Europe*, University of Chicago Press, 2006;
304. Wellek, René, *Istoria criticii literare moderne*, vol. I-IV, traducere de Rodica Tiniș, Editura Univers, București, 1974;
305. Wellek, René, *Conceptele criticii*, traducere de Rodica Tiniș, Editura Univers, București, 1970;
306. Wellek, René, Warren, Austin, *Teoria literaturii*, traducere de Rodica Tiniș, Editura pentru Literatură Universală, București, 1967;

C. Antologii de texte, dicționare

1. Anghelescu, Mircea; Ionescu, Cristina; Lăzărescu, Gheorghe, *Dicționar de termeni literari*, Editura Garamond, București, f.a.;
2. *Arte poetice. Renașterea*, redactor coordonator: Sanda Anghelescu; selecția, prezentarea și traducerea textelor: Doina Condrea Derer, Sorina Bercescu, Alexandra Emilian ș.a., Editura Univers, București, 1986;
3. *Arte poetice. Romantismul*, coordonarea volumului: Angela Ioan, studiu introductiv: Romul Munteanu, Editura Univers, București, 1982;
4. Avădanei, Ștefan, *66 de poeți americani*, dicționar, Editura Universității „Al. I. Cuza”, Iași, 1997;
5. Bucur, Romulus; Mușina, Alexandru, *Antologie de poezie modernă. Poeți moderni despre poezie*, Editura Leka-Brâncuși, f.l., f.a.;
6. *Ce este literatura? Școala formală rusă*, antologie și prefață de Mihai Pop, Editura Univers, București, 1983;
7. Crăciun, Gheorghe, *Competiția continuă. Generația '80 în texte teoretice*, Editura Vlasie, Pitești, 1994;
8. *Dicționar al literaturii engleze*, coordonatori: Ana Cartianu, Ioan Aurel Preda, Editura Științifică, București, 1972;
9. *Dicționar al literaturii franceze*, coordonatoare: Micaela Slăvescu, Editura Științifică, București, 1972;
10. *Dicționar general de științe. Științe ale limbii*, alcătuit de: Angela Bidu-Vrânceanu, Cristina Călărașu, Liliana Ionescu-Ruxăndoiu, Mihaela Mancaș, Gabriela Pană Dindelegan, Editura Științifică, București, 1997;
11. *Dicționar de termeni literari*, coordonator: Al. Săndulescu, Editura Academiei, București, 1976;
12. Dragomirescu, Gh. N., *Dicționarul figurilor de stil*, Editura Științifică, București, 1995;
13. Ducrot, Oswald; Schaeffer, Jean-Marie, *Noul dicționar enciclopedic al științelor limbajului*, Editura Babel, București, 1996;
14. Grigorescu, Dan, *Literatura americană. Dicționar cronologic*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1977;
15. Marino, Adrian, *Dicționar de idei literare*, Editura Eminescu, București, 1973;

16. *Pentru o teorie a textului. Antologie „Tel Quel” 1960-1971*, introducere, antologie și traducere de Adriana Babeți și Delia Șipețean-Vasiliu, Editura Univers, București, 1980;
17. Peressicius, *De la Chateaubriand la Mallarmé. Antologie de critică franceză literară*, Editura dacia, Cluj-Napoca, 1976;
18. *Poetica americană. Orientări actuale*, studii critice, antologie, note și bibliografie de Mircea Borcilă și Richard McLain, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1981;
19. *Poetică și stilistică. Orientări moderne*, prolegomene și antologie de Mihail Nasta și Sorin Alexandrescu, Editura Univers, București, 1972;
20. *Scriitori români*, dicționar, coordonator Mircea Zăciu în colaborare cu M. Papahagi și A. Sasu, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1978;
21. *Teoria limbajului poetic. Școala filologică rusă*, antologie, traducere, studiu introductiv, note și bibliografie de Livia Cotarcea, Editura Universității „Al.I. Cuza”, Iași, 1994;
22. *Terminologie poetică și retorică*, dicționar, coordonator: Val. Panaitescu, Editura Universității „Al.I. Cuza”, Iași, 1994;
23. Zăciu, Mircea; Papahagi, Marian; Sasu, Aurel, *Dicționarul scriitorilor români*, Editura Fundației Culturale Române, București, 1995;

D. Antologii de poezie

1. *Antologie a poeziei americane moderne*, alcătuită de Margareta Sterian, cu o prefață de Petru Comarnescu, Editura de Stat, București, 1947;
2. *Antologie de poezie americană de la începuturi până azi, I, II*, ediție întocmită de Leon Levițchi și Tudor Dorin, prefață și tabel cronologic de Dan Grigorescu, Editura Minerva, București, 1977, 1978;
3. *Antologie de poezie engleză de la începuturi până azi, I-IV*, ediție întocmită de Leon Levițchi și Tudor Dorin, prefață și tabel cronologic de Dan Grigorescu, Editura Minerva, București, 1983, 1984;
4. *Antologie de poezie rusă*, antologie și prezentări de Tatiana Nicolescu, Editura Minerva, București, 1987;
5. *Antologia poeziei române de avangardă*, antologie de Sașa Pană, prefață de Matei Călinescu, E.P.L., București, 1969;
6. *Antologia poeziei americane*, alcătuită de Ion Caraion, note bio-bibliografice de Petre Solomon, Editura Univers, București, 1979;
7. *Antologia poeziei franceze de la Rimbaud până azi, I, II, III*, ediție întocmită de Ion Caraion și Ov. S. Crohmălniceanu, Editura Minerva, București, 1974, 1975, 1976;
8. *Antologia poeziei generației '80*, alcătuită de Alexandru Mușina, Editura Vlasie, Pitești, 1993;
9. *Antologia poeziei romantice germane*, antologare și prefață de Hertha Perez, E.P.L.U., București, 1969;
10. *Atlas de sunete fundamentale*, traduceri, prefață și postfață de Ștefan Aug. Doinaș, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1988;
11. *Avangarda literară românească*, antologie, studiu introductiv și note biobibliografice de Marin Mincu, Editura Minerva, București, 1983;
12. Baconsky, A.E., *Panorama poeziei universale contemporane*, Editura Albatros, București, 1972;
13. Baran, Marcin; Skucińska, Anna; Wójcik-Leese, Elżbieta, *Carnivorous boy carnivorous bird: Poetry from Poland*, Zephyr Press, 2004;

14. Barańczak, Stanisław; Cavanagh, Clare, *Polish poetry of the last two decades of communist rule: spoiling cannibals' fun*, Northwestern University Press, 1991;
15. Bunimovich, Evgheni; Kates, J., *Contemporary Russian Poetry: An Anthology*, Dalkey Archive Press, 2008;
16. Cesereanu, Ruxandra, *Deliruri și delire. O antologie a poeziei onirice românești*, Editura Paralela 45, Pitești, 2000;
17. *Lirică americană contemporană*, traducere și prefață de Virgil Teodorescu și Petronela Negoșanu, Editura Albatros, București, 1980;
18. *Lirică franceză contemporană*, florilegiu de C.D. Zeletin, Editura Albatros, București, 1981;
19. Kudryavitsky, Anatoly, *A Night in the Nabokov Hotel: 20 Contemporary Poets from Russia*, Dedalus Press, Ireland, 2006;
20. Manolescu, Nicolae, *Poezia modernă de la G. Bacovia la Emil Botta*, antologie, prefață și note, Editura Alfa-Paideia, București, 1996;
21. Nimigean, Ovidiu, *Ozone friendly. Iași. Reconfigurări literare*, Editura T, Iași, 2001;
22. Miłosz, Czesław, *Postwar Polish Poetry: an anthology*, University of California Press, 1983;
23. Pirie, Donald, *Young Poets of a New Poland: An Anthology*, Forest Books, UNESCO PUB, 1993;
24. *Poeți clasici coreeni*, antologie de A.E. Baconsky, Editura Tineretului, București, 1960;
25. *Poezia austriacă modernă de la Rainer Maria Rilke până în zilele noastre*, antologie și traduceri de Maria Banuș și Petre Stoica, Editura Minerva, București, 1970;
26. *Poezie americană modernă și contemporană*, antologie și traducere de Mircea Ivănescu, Editura Dacia, Cluj- Napoca, 1986;
27. *Poezia germană modernă de Stefan Gerge la Enzensberger*, antologie și note biobibliografice de Petre Stoica, Editura pentru Literatură, București, 1967;
28. *Poezia poloneză contemporană*, antologie și traducere de Nicolae Mares, Editura Dacia, Cluj- Napoca, 1981;
29. *Poezie sovietică modernă și contemporană*, antologie și traducere de Alexandru Pintescu, Editura Dacia, Cluj- Napoca, 1988.

E. Periodice

1. Axinte, Șerban, „Enantiodromia nimigeniană”, în *Tribuna*, nr. 118 / 2007;
2. Bârna, Nicolae, „O înnoire mai pregnantă decât a nouăzeciștilor”, în *Vatra*, nr. 3 / 2009;
3. Bârna, Nicolae, „Anii '90, ai «optzeciștilor întârziți»”, în *Bucureștiul cultural* (supliment al *Revistei* 22), nr. 12 / 2000;
4. Blandiana, Ana, „O realitate paralelă” (prezentare cu poeme), în *Familia*, noiembrie 1988;
5. Bodi, Andrei, „Normalitatea libertății”, în *Vatra*, nr. 3 / 2009;
6. Boerescu, Dan-Silviu, „Rătăcirile doamnei Bovary”, în *Luceafărul*, nr. 16/1996; „Fantoma sanatoriului”, în *Luceafărul*, nr. 1/ 1995;
7. Boldea, Iulian, „Realitate și utopie”, în revista *Cuvântul*, nr.3/1999;
8. Boldea, Iulian, „Semnele realului și «ingineria poemului»”, în *Vatra*, nr. 2 / 1998;
9. Boldea, Iulian, „Caius Dobrescu și deconstrucția formelor lirice”, în *Contrafort*, 11-12 (133-134) / 2005;
10. Boldea, Iulian, „Poeme conspirative”, în *Cuvântul*, nr. 294 / 2002;
11. Borbely, Ștefan, „Postmodernismul – un model (cultural) oportun?”, în *Familia*, nr. 12/1987;

12. Borza, Cosmin, „Poezia «douămiistă» - între generație și creație”, în *Vatra*, nr. 3 / 2009;
13. Buduca, Ioan, „Undă sau corpuscul?”, în *Caiete critice*, nr. 1-2/1986;
14. Burța-Cernat, Bianca, „Nu sunt încă sigură că generația 2000 există”, în *Vatra*, nr. 3 / 2009;
15. Cărtărescu, Mircea, „Textualism, biografism, sincronie stilistică”, în *Cronica*, nr. 25/1985;
16. Cărtărescu, Mircea, „O poezie adevărată”, în *România literară*, nr. 50 / 2000;
17. Cernat, Paul, „Un termen-umbrelă aplicat unei realități literare eterogene”, în *Vatra*, nr. 3 / 2009;
18. Cernat, Paul, „Poezia tânără trebuia să poarte un nume” (II), în *Observatorul cultural*, 288 (sept.) / 2005;
19. Cernat, Paul, „Douămiism vs. Douămiism”, în *Cuvântul*, anul XV (XX), nr. 6 (384) / iunie 2009;
20. Cernat, Paul, „O literatură a decompresiei”, în *Bucureștiul cultural* (supliment al *Revistei* 22), nr. 12 / 2000;
21. Cernat, Paul, „Prea multe coduri de spart”, în *Observator cultural*, nr. 390 / 2007;
22. Cernat, Paul, „De-a Poezia”, în *Revista* 22 / 27 apr. 2010;
23. Ciotloș, Cosmin, „Mica sirenă”, în *România literară*, nr. 48 / 2008;
24. Ciotloș, Cosmin, „S-a vorbit atât...”, în *Vatra*, nr. 3 / 2009;
25. Cistelean, Al., „Note de pe margine”, în *Vatra*, nr. 3 / 2009;
26. Cistelean, Al., „Poezia nonșalantă”, în *Luceafărul*, nr. 18 [117] / 1992;
27. Cistelean, Al., „Un apostol al pansexualității”, în *Vatra*, nr. 2 / 1998;
28. Cistelean, Ioana, „Boom-ul douămiist s-a datorat în mare parte conjuncturilor, contextelor”, în *Vatra*, nr. 3 / 2009;
29. Chioaru, Dumitru, „Vasile Baghiu”, în *Euphorion*, martie-aprilie 2006;
30. Chivu, Marius, „Singularitatea miresei”, în *Dilema veche*, nr. 249 / 2008;
31. Chivu, Marius, „Escher desenează o Matrioșcă”, în *România literară*, nr. 33 / 2004;
32. Corbu, Daniel, „Generația ‘80, între Scylla și Carybda”, în *Poesis*, nr. 10-11-12/1994;
33. Cordoș, Sanda, „Trei serii de debutanți”, în *Bucureștiul cultural* (supliment al *Revistei* 22), nr. 12 / 2000;
34. Cordoș, Sanda, „Generația 2000 există”, în *Vatra*, nr. 3 / 2009;
35. Corniș-Pope, Marcel, „Paradigme în culturile literare: postmodernism, postcomunism, postcolonialitate, translingvism”, în *România literară*, nr. 26 / 2011;
36. Coșovei, Traian T., „Cofetărie de țară, apoi în America”, în *Contemporanul*, nr. 11 [100] / 13 martie 1992;
37. Crăciun, Camelia, „Daniel Bănuțescu: Statul de nord și statul de sud”, în *Observator cultural*, nr. 64 / 2001;
38. Crăciun, Gh., „Autenticitatea ca metodă de lucru”, în *Astra*, nr. 4/1982;
39. Crețu, Bogdan, „Dincolo de -isme, despre poezia tânără”, în *Verso*, anul 4, nr. 56-57, 1-31 martie 2009;
40. Crețu, Bogdan, „Poezia...”, în *Cuvântul*, nr. 372 / (iunie) 2008 ;
41. Crețu, Bogdan, „Poezia disfuncției”, în *Adevărul*, 11 octombrie 2006;
42. Cristea-Enache, Daniel, „Milenarism”, în *România literară*, nr. 31 / 10 august 2007;
43. Cristea-Enache, Daniel, „Prozatorii tineri nu mai au nevoie de critici autohtoni pentru a se afirma”, în *Vatra*, nr. 3 / 2009;

44. Cristea-Enache, Daniel, „O nouă literatură”, în *Bucureștiul cultural* (supliment al *Revistei* 22), nr. 12 / 2000;
45. Cristea-Enache, Daniel, „Răul nemuritor”, în *Bucureștiul cultural*, nr. 12-13/2008;
46. Cristea-Enache, Daniel, „Erotic, parodic, biblic”, în *Bucureștiul cultural*, nr. 105 / aprilie 2011;
47. Cristea-Enache, Daniel, „O rochie strâmtă”, în *România literară*, nr. 46 / 17 noiembrie 2006;
48. Cristea-Enache, Daniel, „Pledoarie fără poezie”, în *România literară*, nr. 46/2007;
49. Cristea-Enache, Daniel, „Poeme elementare”, în *România literară*, nr. 20 / 2008;
50. Cristian, Un, „«O să scriu până o să crăp. Pentru că-mi place, pentru că-s nebun după scris». Interviu cu T.S.Khasis”, în *Observator cultural*, nr. 450 / 2008;
51. Crohmălniceanu, Ovid S., „Postmodernism: ce se spune și ce nu”, în *Caiete critice*, nr. 1-2/1986;
52. Damian, Andrei, „Universitas”, în *Luceafărul*, nr. 9/ 1994;
53. Danilov, Nichita, „Metamorfozele unui poet: Mihail Gălățanu”, în *Ziarul de Iași*, 9 nov. 2006;
54. Diaconu, Mircea A., „Vasile Baghiu. Bovarism și alienare”, în *Convorbiri literare*, aprilie 1999;
55. Dinițoiu, Adina, „Fețele lui Ianuș”, în *Observator cultural*, nr. 365 / 2007;
56. Dobrescu, Caius, „Micile speranțe” (I-II), în *Echinox*, nr. 5 și 6-7/1987;
57. Dorian, Gellu, „Vasile Baghiu”, în *Convorbiri literare*, mai 1996;
58. Dorian, Gellu, „Vasile Baghiu și gustul înstrăinării cu poezia”, în *Caiete botoșănene*, nr. 1-2/ 1995;
59. Dorobanțu, Marinela Doina, „Poezia feminină rusă – o abordare panoramică”, în *Studia Universitatis „Petru Maior”*, vol. 9/2010;
60. Dumitru, Teodora, „Noi. Între două căderi”, în *Cultura*, nr. 39 / 2006;
61. Dună, Raluca, „Dansând cu moartea în oglinzi princiare”, în *Luceafărul* 21/4 iun. 2003;
62. Enescu, Radu, „Despre postmodernism. După sau dincolo?”, în *Familia*, nr. 1/1988;
63. Filip, Lucian, *Iustin Panța – Obiecte mișcate*, în „Radical”, nr. 322 / 11 martie 1992;
64. Gârbea, Horia, „«La răsăritu-i falnic...»”, în *Ziua literară*, nr. 42 / 24 februarie 2003;
65. Grigurcu, Gheorghe, „Postmodernismul, un clasicism corupt”, în *Euphorion*, nr. 2/1994;
66. Groșan, Ioan, „O singură prejudecată, realitatea!”, în *Amfiteatru*, nr. 5/1988;
67. Hanu, Dan Bogdan, „Hinterlandul poeziei”, în *Convorbiri literare*, mai 2004;
68. Iorgulescu, Mircea, „Autoportret liric”, în *România literară*, nr. 37/1986;
69. Iovănel, Mihai, „Modelele vin în bună parte din cultura de masă”, în *Vatra*, nr. 3 / 2009;
70. Ivanovna, N., „Este oare contemporană literatura rusă contemporană?”, în *Voprosî Literaturî*, nr. 3 / 2007, reluat în *Clipa*, mart.-iun. / 2009;
71. Karnoouh, Claude, „Postmodernism și postcomunism. Pentru o hermeneutică a vieții cotidiene”, în *Apostrof*, nr. 9/1993;
72. Komartin, Claudiu, „Viszerale Reaktion”, în *Poesis International*, nr. 5 / iunie 2011;
73. Komartin, Claudiu, „Poeții dați ca «vârfuri» ale 2000-ismului par că au cam obosit”, în *Vatra*, nr. 3 / 2009;
74. Lefter, Ion Bogdan, „Secvențe pentru scrierea unui «roman de idei»”, în *Caiete critice*, nr. 1-2/1986;
75. Lefter, Ion Bogdan, „Postmodernismul. Pledoarie pentru clarificările necesare”, în *Familia*, nr. 3/1988;
76. Manolescu, Ion, „Un manifest postmodernist”, în *România literară*, nr. 5/1996;

77. Manolescu, Nicolae, *Spiritul avangardei*, în *România literară*, nr. 18/ 1984;
78. Manolescu, Nicolae, „Generații biologice, generații literare”, în *România literară*, nr. 13 / 2010;
79. Manolescu, Nicolae, „Cei mai tineri scriitori”, în *România literară*, nr. 47/1979;
80. Manolescu, Nicolae, „Pentru o nouă «generație» poetică”, în *România literară*, nr. 50 / 1970;
81. Manolescu, Nicolae, „Obiecte sentimentale”, în *România literară*, nr. 5 / 11-17 februarie 1993;
82. Marcu, Luminița, „De-a poezia”, în *România literară*, nr. 33 / 1999;
83. Marinescu, Angela, „Scrisoare deschisă către dl. Mincu”, în *Ziua literară*, nr. 43 / 3 martie 2003;
84. Matei, Alexandru, „Generația de tranziție. De la societatea piramidală la societatea de nișă”, în *Vatra*, nr. 3 / 2009;
85. Matei, Alexandru, „Domnișoara Cvasi”, în *Observator cultural*, nr. 83 / 2001;
86. Matei, Alexandru, „Păpușarul și alte insomnii”, în *Ziua literară*, 9 iunie 2003;
87. Mihăilescu, Dan C., „Bilanțul douămiismului”, în *Idei în dialog*, nr. 7 / 1 iulie 2009;
88. Mincu, Marin, „Sanatoriul celest”, în *Luceafărul*, nr. 47/ 1998;
89. Mincu, Marin, „Textul ajunge să expulzeze lumea”, în *Poesis*, nr. 10-II-12/1994;
90. Mincu, Ștefania, „Între himeră și manieră”, în *Paradigma*, Anul 16, nr. 3-4/ 2008;
91. Mironescu, Doris, „Întoarcerea preșcolarului Pitzirick”, în *Suplimentul de cultură*, nr. 124 / 2007;
92. Mironescu, Doris, „A vorbi despre iubire «cu gura uscată de ură»”, în *Suplimentul de cultură*, nr. 52 / 19-25 noiembrie 2005;
93. Mușat, Carmen, „Infidelitatea poeziei sau exerciții de supraviețuire”, în *Observatorul cultural*, nr. 333 / 2006;
94. Mușat, Carmen, „Matrioșka poeticească sau cum să faci poezii cu exuvii”, în *Observator cultural*, nr. 274 / 2005;
95. Mușina, Al., „Poezia. O șansă...”, în *Astra*, nr. 1/1982;
96. Mușina, Al., „Din nou despre Cenușăreasa”, în *Echinox*, nr. 2-3/1988;
97. Mușina, Al., „Șase «teze» și o «addenda»”, în *Astra*, nr. 12/1985;
98. Nedelciu, Mircea; Mușina, Alexandru, „O convorbire «duplex»”, în *Echinox*, nr. 3-4/1987;
99. Nedelciu, Mircea, „Un manifest postmodernist – între ridicol și superb”, în *România literară*, nr. 9, 16 și 18/1996;
100. Nyżyńska, Joanna, „The Impossibility of Shrugging One’s Shoulders: O’Harists, O’Hara, and the post-1989 Polish Poetry”, în *Slavic Review*, vol. 66, nr. 3/ 2007, p. 463-488;
101. Patraș, Antonio, „La un deceniu de la revolta «fracturiștilor» putem vorbi, în sfârșit, de o «literatură nouă» foarte valoroasă”, în *Vatra*, nr. 3 / 2009;
102. Pârvulescu, Ioana, „Ca-n Pădurea de mesteceni...”, în *România literară*, nr. 8/1995;
103. Pelker, Piret „Post-communist Literatures: A Postcolonial Perspective”, în *Vinkerkaar*, nr. 10-11 / 2005;
104. Pleșu, Andrei, „Inevitabilul postmodernism. Fragmente dintr-un text (încă) imposibil”, în *Caiete critice*, nr. 1-2/1986;
105. Plopeanu, Ștefania, „Poezia atinge astăzi niște limite ale propriei ei mitologii”, în *Cuvântul*, nr. 372 / (iunie) 2008;
106. Pop, Ion, „Noua poezie nouă”, în *Echinox*, nr. 8-9 / 1979;
107. Pop, Ion, „În jurul «generației 2000»” (I), în *România literară*, nr. 18 / 2005;

108. Pop, Ion, „În jurul «generației 2000»” (II), în *România literară*, nr. 19 / 2005;
109. Pop, Ion, „În jurul «generației 2000»” (III), în *România literară*, nr. 20 / 2005;
110. Pop, Ion, „« Douămiiștii » împlinesc sloganul autenticist-biografist al celor de la '80”, în *Vatra*, nr. 3 / 2009;
111. Popescu, Cristian, „Daniel”, în *Adevărul literar și artistic*, nr. 205/20 februarie 1994;
112. Popescu, Simona, „Poezia ca instinct de conservare și model de comportament”, în *Echinox*, nr. 2-3/1988;
113. Popescu, Simona, „Sensul poeziei, astăzi”, în *Dialog*, nr. 121-122/1987;
114. Simion, Eugen, „Fracturiștii”, în *Ziua*, nr. 3287 / 2005;
115. Simuț, Ion, „Ce s-a întâmplat cu literatura română în postcomunism: simptomatologie generală”, în *România literară*, nr. 6 / 2008;
116. Sora, Simona, „Elegii din frageda maturitate”, în *Dilema veche*, nr. 110 / 3-9 martie 2006;
117. Soviany, Octavian, „Despre starea calorică a (cvasi)literaturii”, în *Paradigma*, nr. 1-2 / 2003;
118. Soviany, Octavian, „Promoția 2000 față cu reacțiunea”, în *Ziua literară*, nr. 45 / 17 martie 2003
119. Spiridon, Monica, „Mitul ieșirii din criză”, în *Caiete critice*, nr. 1-2/1986;
120. Stănescu, Saviana, „Sanatoriul de boli discrete”, în *Adevărul literar și artistic*, 8 decembrie 1996;
121. Stănescu, Saviana, „Scrisoare despre poezie de la New York”, în *Cuvântul*, nr. 6 (384) / iun. 2009;
122. Stoiciu, Liviu Ioan, „Împotriva succesului de moment”, în *Verso*, anul 4, nr. 56-57 / 1-31 martie 2009 ;
123. Stoiciu, Liviu Ioan, „Poezia de azi, minoră?”, în *Viața românească*, nr. 3-4 / 2003;
124. Ștefănescu, Alex., „Nume noi”, în *România literară*, nr. 6 / 1992;
125. Ștefănescu, Alex., „Lucian Vasilescu”, în *România literară*, nr. 47 / 2001;
126. Ștefănescu, Alex., „Mihail Gălățanu”, în *România literară*, nr. 50 / 2003;
127. Ștefănescu, Alex., „Mihail Gălățanu și-a pierdut răbdarea” în *România literară*, nr. 36 / 2000;
128. Terian, Andrei, „Existența ca mod de poezie”, în *Ziarul financiar*, 26 ian. 2007;
129. Terian, Andrei, „Partea ascunsă a lumii”, în *Ziarul financiar*, 26 mai 2006;
130. Terian, Andrei, „Între două morți”, în *Cultura*, nr. 42 / 10.04.2006;
131. Terian, Andrei, „Douămiismul par lui-même”, în *Cultura*, nr. 56 / 2011;
132. Turcuș, Claudiu, „Terapia memoriei”, în *Observator cultural*, nr. 606 / 2011;
133. Țuglea, Micea, „Liziera serii”, în *Paradigma*, nr. 1-2/2003;
134. Ulici, Laurențiu, „A șaptea generație. O introducere”, în *Luceafărul*, nr. 9/1994;
135. Ulici, Laurențiu, „Poeți transilvăneni”, în *România liberă*, 22 februarie 1992;
136. Ulici, Laurențiu, „Te voi iubi pân' la sfârșitul patului”, în *Luceafărul*, nr.7/20 iulie 1994;
137. Urmanov, Adrian, „Eu sunt poemul utilitar”, în *Ziua literară*, 24 martie 2003;
138. Vancu, Radu, „Poezia la vedere”, în *Cuvântul*, nr. 384 / 2009;
139. Vancu, Radu, „Nu există o literatură douămiistă, ci doar literatură scrisă de douămiiști”, în *Vatra*, nr. 3 / 2009;
140. Vancu, Radu, „Daniel, absolutistul poeziei”, în *Poesis Internațional*, nr. 6 (septembrie) / 2011;
141. Vlasie, Călin, „Poezie și psihic – teze despre modernismul și post-modernismul poeziei”, în *Caiete critice*, nr. 1-2/1986;

142. Vlădăreanu, Elena, „«Ia-ți târfa și pleacă» sau câteva cuvinte despre ostilitate”, în *Luceafărul*, nr. 10/ 12 martie 2003;
143. Vlașin, Gelu, „Deprimismele literaturii române de azi”, în *LiterNet* / 23.08.2004;
144. Vulturescu, George, „Gustul înstrăinării”, în *Poesis*, nr. 4/ 1995;
145. Vulturescu, George, „Omul și obiectele”, în *Poesis*, anul III, nr. 2-3 / 1992.